

PRÁVO

2PR101

OKRUHY KE ZKOUŠCE – OBCHODNÍ PRÁVO

xposs04

- 01 – Obchodní právo a obchodní zákoník**
 - 02 – Podnikání a obchodní firma**
 - 03 – Jednání podnikatele**
 - 04 – Základní pojmy obchodního práva**
 - 05 – Právní podmínky podnikání**
 - 06 – Živnost a živnostenské oprávnění**
 - 07 – Obchodní rejstřík, sbírka listin**
 - 08 – Obchodní společnosti, jejich vznik a zánik**
- 09 – Veřejná obchodní společnost, komanditní společnost**
 - 10 – Společnost s ručeným omezením**
 - 11 – Akciová společnost**
 - 12 – Orgány obchodních společností**
 - 13 – Přeměny obchodních společností**
 - 14 – Zrušení obchodních společností s likvidací**
 - 15 – Obchodní závazkové vztahy**
 - 16 – Vznik závazků (postup při uzavírání smluv)**
- 17 – Zvláštní způsoby uzavírání smluv (zadávání veřejných zakázek)**
 - 18 – Změny závazků**
- 19 – Zajištění závazků věcně právními zajišťovacími prostředky**
- 20 – Zajištění závazků obligačními zajišťovacími prostředky**
 - 21 – Zánik závazku splněním**
- 22 – Zánik nesplněného závazku na základě právního úkonu**
- 23 – Zánik nesplněného závazku na základě právní události**
- 24 – Odpovědnost za škodu podle obchodního zákoníku**
 - 25 – Odpovědnost za vady a za prodlení**
 - 26 – Kupní smlouva a smlouva o dílu**
 - 27 – Smlouvy příkazního typu**
 - 28 – Smlouvy o dopravě**
 - 29 – Nájemní smlouvy**
- 30 – Hospodářská soutěž, její ochrana a nekalá soutěž**
 - 31 – Kartelové právo**
 - 32 – Rozhodování sporů mezi podnikateli před soudy**
- 33 – Rozhodování sporů mezi podnikateli v rozhodčím řízení**

01 – OBCHODNÍ PRÁVO A OBCHODNÍ ZÁKONÍK

Pojem obchodního práva

- Soubor právních norem, které upravují majetkoprávní postavení podnikatelů a vztahy vznikající mezi nimi v souvislosti s jejich podnikatelskou činností
- Je to součást soukromého práva, jeho kodifikace (obchodní zákoník) stojí vedle kodifikace občanského práva (občanský zákoník) = dualismus soukromého práva
- **Pojetí obchodního práva**
 - Objektivní – úprava se týká obchodních smluv (obchodních aktů)
 - Subjektivní – úprava se týká pouze podnikatelů
 - Smíšené – úprava se týká podnikatelů i smluv
- **Obchodní zákoník**
 - Struktura
 - *Obecná ustanovení* – základní pojmy obchodního práva
 - *Úpravy obchodní společnosti a družstva*
 - *Úpravy obchodně závazkových vztahů*
 - *Společná, přechodná a závěrečná ustanovení*
 - Vztah obchodního a občanského zákoníku – úprava se týká obchodních smluv (obchodních aktů)
 - *Úpravu řeší jen jeden* – výlučné používání daného zákoníku, analogické použití druhého vyloučeno
 - *Úpravu občanský řeší obecně, obchodní dílčí aspekty* – přednost má speciální úprava v obchodním
 - *Úpravu neřeší žádný* – pokud se strany nedohodnou, vychází se ze zvyklostí a ze zásad obchodního z.

Vývoj obchodního práva

- **Po vzniku Československé republiky**
 - V platnosti zůstaly zákoníky z Rakouska (Všeobecný zákoník občanský z roku 1811 a Všeobecný zákoník obchodní z roku 1863 převzatý z Německa)
- **Po roce 1948**
 - V roce 1950 byly zákoníky v souvislosti se společenskými změnami nahrazeny občanským zákoníkem
- **Po roce 1960 (přijetí Ústavy socialistického Československa)**
 - Součástí práva „rozvinuté socialistické společnosti“ se staly tři samostatné, nepropojené zákoníky
 - Občanský zákoník – úprava vztahů mezi občany a socialistickými organizacemi a mezi občany navzájem
 - Hospodářský zákoník – plánovité řízení hospodářství, společenské vlastnictví, hospodaření soc. organizací
 - Zákoník mezinárodního obchodu – upravoval majetkové vztahy v mezinárodním obchodním styku
- **Po roce 1989**
 - V roce 1992 byl novelizován občanský zákoník a vznikl nově koncipovaný obchodní zákoník
 - Nový občanský zákoník by měl mít rysy komercializace právní úpravy soukromoprávních vztahů

Prameny obchodního práva

- **Základní**
 - Vnější
 - *Mezinárodní smlouvy* – závazné
 - *Nařízení Rady a Komise ES* – přímý a bezprostřední účinek
 - *Směrnice Rady a Komise ES* – povinnost splnit ve stanovené lhůtě
 - Vnitřní
 - *Obchodní zákoník* – postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy některé vztahy s podnikáním související
 - *Občanský zákoník*
 - *Další*
 - *Obecně závazné právní akty* – zákony o živnostenském podnikání, o státním podniku, o cenných papírech, o veřejných zakázkách, o podnikání na kapitálovém trhu, o Evropském hospodářském zájmovém sdružení, o evropské společnosti
 - *Procesní předpisy* – občanský soudní řád, o rozhodčím a výkonném řízení, o konkurzu a vyrovnání
- **Pomocné**
 - Vnější – Judikatura soudů a jiných orgánů, Obchodní podmínky, Vzorové smlouvy a smluvní formuláře, Vykládací pravidla, Obchodní zvyklosti, Zásady obchodního práva

02 – PODNIKÁNÍ A OBCHODNÍ FIRMA

Podnikání a podnikatel

Podnikání

- Činnost, kterou vykonává podnikatel soustavně, samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku
- **Podnikatel**
 - Subjekt podnikatelské činnosti
 - Definice obchodního zákoníku
 - Osoba zapsaná do obchodního rejstříku
 - Osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění
 - Osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů
 - Osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštních předpisů
 - Právnícké osoby
 - *Obchodní společnosti*
 - *Družstva*
 - *Ty, u nichž to stanoví zákon*
 - *Ty se sídlem mimo území ČR*
 - Fyzické osoby
 - *Ty, které jsou podnikatelem ve smyslu zákona*
 - Výše jejich výnosů za dvě po sobě jdoucí období dosáhla minimálně 120 milionů Kč
 - Provozují živnost průmyslovým způsobem, nebo tak stanoví zvláštní předpis
 - *Zahraniční* – osoby ze členských států EU podnikají stejně jako české fyzické osoby

Obchodní firma

Základní identifikační znak, název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku

- **Význam obchodní firmy**
 - Atribut právní subjektivity podnikatele
 - Ochranné označení, jež může být předmětem průmyslového vlastnictví
 - Speciální typ hmotného statku vyznačující osobitost podnikatele
- **Základní principy tvorby firmy**
 - Nezaměnitelnost
 - Neklamavost
 - Prioritu
 - Zákonem stanovený povinný obsah
- **Firma fyzické osoby**
 - Jméno a příjmení, může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání
- **Firma právnícké osoby**
 - Název – kmen splňující principy tvorby firmy, je libovolný, pokud nejsou zvláštní požadavky (např. banky)
- **Ochrana obchodní firmy**
 - Každý, kdo byl dotčen na svých právech neoprávněným užíváním firmy, může se proti neoprávněnému uživateli domáhat, aby se takového jednání zdržel a odstranil závadný stav
 - Zdržení se jednání
 - Odstranění závadného stavu
 - Vydání bezdůvodného obohacení
 - Poskytnutí zadostiučnění
 - Náhrada škody

Sídlo podnikatele

Sídlo právnícké osoby

- Sídlo musí být určeno adresou, kde skutečně sídlí a kde se s ní může stýkat veřejnost
- Význam – zakládá příslušnost soudu, správce daně či jiného úřadu, může být místem plnění smlouvy
- **Místo podnikání fyzické osoby**
 - Adresa zapsaná v obchodním rejstříku – osoba má k jeho užívání vlastnické nebo užívací právo a pravidelně tam vstupuje do právních vztahů se svými zákazníky

03 – JEDNÁNÍ PODNIKATELE

Projednávání vůle podnikatelského subjektu navenek vůči třetím osobám, tj. realizace právních úkonů.

Přímé jednání podnikatele

- Podnikatel projevuje navenek vlastní vůli a činí tak vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost
 - **Jednání fyzických osob**
 - Fyzická osoba může projevovat vůli vůči třetím osobám jen přímo, osobně
 - **Jednání právnických osob**
 - Právnické osoby jsou oprávněny přímo jednat
 - Statutární orgán - vnitřní struktura právní osoby, která jí umožní vytvořit a projevovat její vůli navenek
 - *U veřejné obchodní společnosti* – všichni společníci, společ. smlouva jím může ustanovit jen některé
 - *U komanditní společnosti* – všichni komplementáři
 - *U společnosti s ručeným omezením* – jeden nebo více jednatelů, i z osob stojících mimo společnost
 - *U akciové společnosti* - představenstvo
 - *U družstva* – v závislosti na tom, kolik má družstvo členů, min. dvoučlenné představenstvo (nad 50 členů), představenstvo nebo jen předseda družstva (pod 50 členů), nebo podle stanov zákoníku (pod 5 členů)

Nepřímé jednání podnikatele

- Jednání (zastoupení), při němž se výsledky projevu vůle jedné osoby (zástupce) přičítají osobě od zástupce odlišné (zastoupenému)
 - **Zákonné zastoupení**
 - Mají na něj právo podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku
 - Vytvoří se organizační složka (např. odštěpný závod) a zástupcem je její vedoucí
 - Vedoucí organizační složky je ze zákona oprávněn za podnikatele činit všechny právní úkony, které se příslušné složky týkají
 - **Smluvní zastoupení**
 - Plná moc
 - Právní úkon, kterým zastoupený (zmocnitel) projevuje vůči třetím osobám, že jím určený zástupce (zmocněnec) je oprávněn za něj jeho jménem jednat v dohodnutém rozsahu
 - Plná moc může být udělena jedné nebo několika osobám, a to jak písemně (zákon vyžaduje, má-li úkon, který má zmocněnec činit, stanovenou písemnou formu, nebo týká-li se plná moc více úkonů) tak ústně
 - Prokura
 - Zastoupení upravené speciálně pro podnikatele, mohou ji udělit pouze podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku
 - Po smrti podnikatele, co prokuru udělil, prokura na rozdíl od plné moci nezaniká, trvá s omezenými podmínkami
 - Rozsah jednání prokuristy je upraven přímo zákonem, prokurista je oprávněn činit za podnikatele všechny právní úkony, k nimž dochází při provozu podniku
 - **Nezmocněné jednání**
 - Umožňuje, aby podnikatele zavazovalo i jednání osoby, která nebyla k provedení právního úkonu zmocněna, za daných podmínek:
 - Jednání muselo být uskutečněno v provozovně podnikatele
 - Jednající osoba k jednání jménem podnikatele nebyla oprávněna
 - Třetí osoba, s níž bylo jednáno, nemohla vědět, že jednající osoba k tomu nebyla oprávněna

04 – ZÁKLADNÍ POJMY OBCHODNÍHO PRÁVA

Základní pojmy obchodního práva

- **Podnik**
 - Soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání
 - Náleží k němu věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku, nebo k tomuto účelu sloužit mají
- **Vklad**
 - Majetek, který se společník zavazuje vložit do společnosti
 - Peněžitý – peníze nebo jiné penězi ocenitelné hodnoty
 - Nepeněžitý
 - *Jeho hospodářská hodnota je zjiřitelná* – je ocenitelný v korunách, hodnota je stanovena znalcem
 - *Je hospodářsky využitelný* – posuzuje se podle vztahu k předmětu podnikání společnosti
 - *Je samostatně převoditelný* – majetek, který existuje nezávisle na osobě vkladatele (např. know-how musí být zdokumentován)
- **Základní kapitál**
 - Peněžní vyjádření souhrnu všech peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti
 - **Vlastní kapitál**
 - Vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele
 - Jeho výše se zjiřtuje na základě účetní závěrky z hodnot, které jsou vykazovány v účetnictví společnosti
 - **Podíl**
 - Účast společníka na společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti
 - Oceňuje se mírou účasti společníka na čistém obchodním majetku společnosti
 - Vypořádací podíl
 - Zjiřtuje se z vlastního kapitálu zjiřtěného z mezitímni, řádné nebo mimořádné účetní uzávěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti
 - Dochází-li ke zrušení společnosti s likvidací, má každý společník právo na podíl na likvidačním zůstatku
 - **Obchodní majetek**
 - Souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot), které patří společnosti
 - Čistý obchodní majetek – obchodní majetek po odečtení závazků
 - **Obchodní jmění**
 - Souhrn majetku společnosti a jejích závazků
 - Má význam především při zrušení společnosti bez likvidace, kdy ze zákona přechází obchodní jmění na jejího právního nástupce

05 – PRÁVNÍ PODMÍNKY PODNIKÁNÍ

Podnikání za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Neživnostenským podnikáním jsou činnosti, z nichž se každá řídí samostatným právním předpisem.

Provozování živnosti

- Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem
- Živnost mohou provozovat tuzemské i zahraniční fyzické i právnické osoby a fyzické osoby, jimž byl udělen statut azylanta podle zvláštních předpisů

Podmínky provozování živnosti

- **Všeobecné podmínky provozování živnosti**
 - Dosažení věku 18 let
 - Způsobilost k právním úkonům
 - Bezúhonnost
- Bezúhonný není ten, kdo spáchal trestný čin úmyslně a byl odsouzen nejméně na rok nebo trestný čin úmyslně či z nedbalosti, jehož skutková podstata souvisí s podnikáním
- Je-li trestný čin zahlazen podle trestního zákona, osoba je považována za bezúhonnou
 - Předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá vůči územním finančním orgánům státu daňové nedoplatky
 - Předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- **Zvláštní podmínky provozování živnosti**
- Nemusí být splněny u všech druhů živností, ale jen tam, kde to stanoví zákon
 - Odborná způsobilost
 - Kvalifikační předpoklady pro výkon živnosti stanovené zákonem a praxe
 - Lze nahradit tím, že podnikatel bude ustanovit způsobilého zástupce
 - Jiná způsobilost
 - Zvláštní spolehlivost vyžadovaná u koncesovaných živností
 - Nelze nahradit způsobilým zástupcem

Překážky provozování živnosti

- **Překážka soukromoprávní povahy**
- Živnost nemůže provozovat osoba, na jejíž majetek byl vyhlášen konkurz
- Živnost nemůže provozovat osoba, vůči níž bylo navrženo prohlášení konkurzu, byť návrh nebyl přijat pro nedostatek majetku dostačujícího k úhradě nákladů řízení
- Překážku lze prominout, nasvědčují-li poměry a chování osoby tomu, že bude řádně plnit závazky (nelze ale uplatnit u obchodních společností a družstev)
- **Překážka veřejnoprávní povahy**
- Živnost nemůže provozovat fyzická osoba, které byl uložen soudem nebo správním orgánem zákaz činnosti, týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru

Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

- Odpovědný zástupce provozuje živnost na jméno a účet podnikatele, ale v živnostenskoprávních věcech vystupuje ve vztahu k příslušným státním orgánům jako reprezentant živnosti odpovědný zástupce
 - **Obligaturní odpovědný zástupce**
 - V případech, že zákon ukládá podnikateli povinnost odpovědného zástupce ustanovit:
 - Podnikatelem je právnická osoba se sídlem v ČR
 - Podnikatelem je zahraniční právnická osoba
 - Podnikatelem je fyzická osoba, která nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti
 - **Fakultativní odpovědný zástupce**
 - U osoby, která by sice mohla provozovat živnost osobně, ale z jakéhokoli důvodu to nechce

06 – DĚLENÍ ŽIVNOSTÍ A ŽIVNOSTENSKÉ OPRAVNĚNÍ

Dělení živností

• Ohlašovací

- Mohou být provozovány již na základě ohlášení, pokud ohlašovatel splňuje podmínky stanovené zákonem
 - Živnosti řemeslné
 - Jen řemesla, která mohou ohrozit životy nebo zdraví lidí
 - Podmínkou provozování je odborná způsobilost získaná vyučením v oboru
 - Např. hodinářství, pekařství, cukrářství, pivovarnictví, pedikúra, manikúra, kosmetické služby
 - Ostatní řemesla jsou živ. volnými, nepatří-li mezi vázané ani koncesované, a nevyžaduje se kvalifikace
 - Živnosti vázané
 - Podmínkou provozování je odborná způsobilost získaná jinak než vyučením v oboru
 - Např. poskytování telekomunikačních služeb, projektová činnost ve výstavbě, provozování autoškoly, průvodcovská činnost, činnost účetních poradců, vedení účetnictví, zpracování tabáku
 - Živnosti volné
 - Není vyžadována odborná ani jiná způsobilost
 - Např. výroba nápojů, výroba krmiv, umělecko-řemeslné zpracování kovů, stavba lodí a člunů, zprostředkování obchodu, velkoobchod, maloobchod se smíř. zbožím, organizování sportovních soutěží
 - **Koncesované živnosti**
 - Mohou být provozovány jen na základě státního povolení – koncese ve formě koncesní listiny
 - Jsou to živnosti, které mohou zvlášť výrazně ohrozit životy a zdraví lidí, majetková práva osob
 - Provozování střelnic, směnárenská činnost, silniční motorová doprava, taxislužba, cestovní kancelář
 - Živnost je provozována průmyslovým způsobem, jde-li o činnost
 - zahrnující v rámci jednoho pracovního procesu více dílčích činností, které samy naplňují znaky živnosti
 - využívající organizačního oddělení výkonu dílčích prací, postupů nebo úkonů a členění těchto prací podle jednotlivých profesí

Živnostenské oprávnění

Oprávnění provozovat živnost

- U ohlašovacích živností vzniká dnem ohlášení, u koncesovaných dnem nabytí právní moci koncese
- Průkazem je u ohlašovacích živností živnostenský list, u koncesovaných koncesní listina
 - **Zánik živnostenského oprávnění**
 - Ze zákona – smrtí podnikatele; zánikem právnické osoby; uplynutím doby, byla-li daná v živnostenském oprávnění; výmazem zahraniční osoby z obchodního rejstříku; rozhodnutím živnostenského úřadu; stanoví-li tak zvláštní právní předpis
 - Obligatorem rozhodnutím soudu – ztratil-li podnikatel plnou způsobilost k právním úkonům; podnikatel přestal být bezúhonný; nastala překážka provozování živnosti; podnikatel o zrušení požádá; na návrh z důvodu, že podnikatel porušuje podmínky dané koncesí, živnostenským zákonem nebo předpisy; pokud zahraniční fyzická osoba nemá povolení k pobytu v ČR a oprávnění to vyžaduje
 - Fakultativním rozhodnutím soudu (může, ale nemusí) – podnikatel porušuje podmínky dané koncesí, živnostenským zákonem nebo předpisy; na návrh správy sociálního zabezpečení, jestliže podnikatel neplní závazky vůči státu; podnikatel neprovozuje živnost po dobu delší než 4 roky; pokud podnikatel neprovede odstranění závad do jednoho roku od uložení
 - **Rozsah živnostenského oprávnění**
 - Činnosti, jaké je podnikatel oprávněn provozovat
 - Maloobchod a velkoobchod
 - Maloobchod je nákup a prodej zboží za účelem jeho prodeje přímému spotřebiteli, velkoobchod za účelem prodeje k další podnikatelské činnosti
 - Podnikatel je oprávněn také pronajímat zboží, zprostředkovávat koupi a prodej zboží v jednotlivých případech, provádět na zboží drobná přizpůsobení, provádět montáž zboží dodaného zákazníkovi, provádět servis zboží
 - Výrobní činnost – právo vyrábět, prodávat, opravovat, nakupovat za účelem dalšího prodeje, vyrábět a potiskovat obaly, pronajímat výrobky vlastní výroby; výrobní činnost musí převažovat nad obchodní
 - Činnosti poskytující služby – činnosti, při kterých podnikatel poskytuje opravy nebo údržbu věcí, přepravu osob nebo věcí, ubytování, hostinskou činnost, zastavárenskou činnost, zastavárenskou činnost a jiné; až na speciální úpravy platí stejná práva jako u výrobních činností

07 – OBCHODNÍ REJSTŘÍK, SBÍRKA LISTIN

Obchodní rejstřík

Veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích

- **Subjekty zapisované do obchodního rejstříku**
 - Obchodní společnosti a družstva
 - Osoby, u kterých to stanoví zvláštní předpis
 - Zahraniční osoby, u kterých to stanovuje obchodní zákoník
 - Fyzické osoby, u kterých to stanovuje obchodní zákoník
- *Výnosy nebo příjmy po zdanění dosahuje 120 milionů Kč*
- *Provozují živnost průmyslovým způsobem*
- **Údaje zapisované do obchodního rejstříku**
 - U všech podnikatelů
 - Firma, u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání
 - Předmět podnikání
 - Právní forma právnické osoby
 - U fyzické osoby rodné číslo nebo datum narození
 - Identifikační číslo
 - Jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby, která je statutárním orgánem právnické osoby nebo jeho členem s uvedením způsobu, jak jménem právnické osoby jedná, a den vzniku a zániku její funkce
 - Skutečnosti, které stanoví právní předpis
 - U právnických osob podle toho, co stanovuje obchodní zákoník
 - *Veřejná obchodní společnost* – jméno, bydliště a místo podnikání nebo firma a sídlo jejich společníků
 - *Komanditní společnost* – jméno, bydliště a místo podnikání nebo firma a sídlo jejich společníků s uvedením, který je komplementářem, který komanditou a výše vkladu každého komandisty
 - *Společnost s ručeným omezením* - jméno, bydliště a místo podnikání nebo firma a sídlo jejich společníků, výše základního kapitálu, výše vkladu každého společníka, výše podílu každého společníka, jméno a bydliště členů dozorčí rady, byla-li zřízena
 - *Akciová společnost* – výše základního kapitálu, počet, druh, forma, podoba a jmenovitá hodnota akcií, jméno a bydliště členů dozorčí rady, jméno, bydliště a místo podnikání akcionáře, je-li jediný
 - *Družstvo* – výše zapisovatelného základního kapitálu a výše základního členského vkladu nebo vkladů
 - *Státní podnik* – zakladatel, výše a minimální výše kmenového jmění, kterou je podnik povinen zachovávat a určený majetek
- **Účinky zápisů do obchodního rejstříku**
 - Konstitutivní zápisy
 - Zakládají účinky zapisovaných skutečností
 - Např. zápis vzniku či zániku obchodní společnosti, zápis vedoucího odštěpného závodu
 - Deklaratorní zápisy
 - Nezakládají účinky zapisovaných skutečností, tyto účinky nastávají nezávisle na zápisu do obchodního rejstříku
 - Např. změna v osobě statutárního orgánu, změna sídla
 - **Princip publicity**
 - Princip publicity ve formálním smyslu – obchodní rejstřík je každému přístupný, každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si z něj kopie a výpisy
 - Princip materiální publicity
 - *Pozitivní* – skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne zveřejnění;
 - *Negativní* – proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti

Sbírka listin

Součástí obchodního rejstříku, kam se zakládají informace o zapisovaném podnikateli, o nichž to stanoví zákon - Např. společenská smlouva, zakladatelská listina a zakladatelská smlouva společnosti, stanoví akciové společnosti a družstva a změny těchto dokumentů, rozhodnutí o volbě nebo jmenování a odvolání statutárního orgánu, likvidátora, vedoucího organizační složky podniku

08 – OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI, JEJICH VZNIK A ZÁNİK

Obchodní společnost

- Právní forma, ve které se provozuje podnikatelská činnost
- Právnícká osoba založená za účelem podnikání
 - **Dělení obchodních společností**
 - Veřejná obchodní společnost
 - Komanditní společnost
 - Společnost s ručeným omezením
 - Akciová společnost
 - Evropská společnost
 - Evropské hospodářské zájmové sdružení

Založení a vznik obchodní společnosti

- **Založení**
 - K založení obchodních společností dochází uzavřením společenské smlouvy, která musí mít písemnou formu a musí být podepsána všemi společníky
 - Obsahové náležitosti zakladatelských dokumentů jsou upraveny u jednotlivých právních forem společností
 - Obchodní společnost musí být založena alespoň dvěma osobami (s výjimkou společnosti s ručeným omezením a akciové společnosti)
 - U kapitálových společností musí být před vznikem prokázáno, že byly všechny příslušné části vkladu splaceny (nepeněžitě 100%, peněžitě 30%), což před vznikem spravuje správce vkladu
- **Vznik**
 - Obchodní společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku
 - Návrh na zápis musí společnost podat do 90 dnů od založení
 - Návrh na zápis veřejné obchodní a komanditní společnosti podepisují všichni společníci, návrh na zápis společnosti s ručeným omezením všichni jednatele a návrh na zápis akciové společnosti všichni členové představenstva

Zrušení a zánik obchodních společností

- **Zrušení**
 - Právní skutečnost, jež je předpokladem zániku obchodní společnosti
 - Může k němu dojít na základě rozhodnutí společníků nebo na základě rozhodnutí soudu (v případě závažných porušení povinností daných zákonem)
 - Zrušení společnosti s likvidací – likvidace obchodního jmění
 - *Rozhodnutí společníků* – uplynutím doby, dosažením účelu
 - *Rozhodnutí soudu* – dané zákonem
 - Neplatnost společnosti – institut, který řeší důsledky vad postupu při zakládání a vzniku společnosti, vyhláší ji pouze soud
 - Zrušení společnosti bez likvidace – pouze na základě rozhodnutí společníků tehdy, kdy dochází k přeměně společnosti (přesunu jmění na právního nástupce)
 - *Fúze* – sloučení nebo splynutí
 - *Převod jmění na společníka* -
 - *Rozdělení* – se založením nových společností; sloučením; kombinací forem
 - *Změna právní formy* – jen změna vnitřních právních poměrů a právního postavení společníků
- **Zánik**
 - Společnost zaniká dnem výmazu z obchodního rejstříku
 - Končí právní subjektivita obchodní společnosti jako právnícké osoby
 - Ručení společníků po zániku společnosti nezaniká, za závazky společnosti společníci dále ručí do výše svého podílu

09 – VEŘEJNÁ OBCHODNÍ A KOMANDITNÍ SPOLEČNOST

Veřejná obchodní společnost

- Společnost, ve které min. dvě osoby podnikají pod spol. firmou a ručí za závazky společně celým majetkem
- Vysoká míra osobní účasti společníka na vedení (úzká vazba mezi společníkem a společností)
- Obligatorní orgán je jen statutární orgán; jsou jím všichni spol., neurčí-li společenská smlouva jen některé
- **Založení a vznik**
 - Zakládá se podpisem společenské smlouvy všemi zakladateli; žádná jiná smlouva není přípustná
 - Vzniká po splnění podmínek zápisem do rejstříku; návrh na zápis musí být podepsán všemi společníky
- **Společníci**
 - Společníkem mohou být fyzické i právnické osoby, které nejsou společníkem s neručeným omezením v jiné společnosti a které splňují podmínky dané obchodním zákoníkem
 - Práva společníka – právo být statutárním orgánem společnosti; právo k obchodnímu vedení této společnosti; právo rozhodovat o všech významných záležitostech společnosti
 - Povinnosti společníka – povinnosti se pojí s právy, využije-li je, musí jednat s péčí řádného hospodáře; další povinnosti: povinnost vkladová, pov. nést ztrátu společnosti, pov. dodržovat zákaz konkurence
- **Vznik a zánik účasti**
 - Vznik – uzavřením společenské smlouvy nebo přistoupením ke společnosti
 - Zánik – z vůle společníka (vystoupení ze společnosti a výpovědí), nebo nezávisle na vůli společníka (zánikem společnosti, smrtí nebo zánikem společníka, prohlášením konkurzu na majetek spol., postižením podílu spol., zbavením spol. způsobilosti k právním úkonům, přestane-li společník splňovat předpoklady)
- **Zrušení a zánik**
 - Zrušení z obecného důvodu – vstup do likvidace dnem zrušení
 - Zrušení ze speciálního důvodu – týká-li se důvod zrušení jednoho společníka; vstup do likvidace uplynutím lhůty, během níž mohou zbylí společníci rozhodnout o dalším trvání společnosti
 - Zrušení na základě návrhu společníka – vstup likvidace dnem zrušení, zbylí společníci mají smůlu
 - Nástupnickou spol. fúze, rozdělení nebo změny právní formy může být veřejná nebo komanditní společnost

Komanditní společnost

- Společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu (komandisté) a jeden nebo více společníků ručí celým svým majetkem (komplementáři)
- Obligatorní orgán je jen statutární orgán; jsou jím všichni spol., neurčí-li společenská smlouva jen některé
 - **Založení a vznik**
 - Zakládá se podpisem společenské smlouvy všemi zakladateli; žádná jiná smlouva není přípustná
 - Vzniká po splnění podmínek zápisem do rejstříku; návrh na zápis musí být podepsán všemi společníky
 - **Společníci**
 - Dvě skupiny společníků s rozdílným právním postavením ve společnosti (komplementáři – nesmí být společníci s neomezeným ručením v jiných společnostech – a komandisté – meze se nekladou)
 - Práva společníků – *jen komplementáři* – právo k obchodnímu vedení, právo být statutárním orgánem; *všichni* – právo na informace, na podíl ze zisku, na vypořádací podíl na podíl na likvidačním zůstatku
 - Povinnosti společníků – *jen komandisté* – vkladová povinnost; *jen komplementáři* – zákaz konkurence, *všichni* – povinnost podílet se na úhradě ztráty společnosti (u komandistů to musí stanovit smlouva)
 - **Vznik a zánik účasti**
 - Vznik – *všichni* (originárně) – uzavřením společenské smlouvy nebo přistoupením ke společnosti; *komplementáři* (derivativně) – dědění, přechod podílu na právního nástupce; *komandanti* (derivativně) – jako u komplementářů, navíc převodem podílu
 - Zánik – *všichni* – zánik společnosti, smrt nebo zánik společníka, prohlášením konkurzu na majetek spol., postižením podílu); *komandisté* – vyloučením, převod obchodního podílu, dohoda o ukončení účasti; *komplementáři* – vystoupením; výpovědí; vyloučením, omezením způsobilosti, nesplněním předpokladů
 - **Zrušení a zánik**
 - Zanikne-li účast všech komplementářů, je důsledkem zrušení společnosti s likvidací
 - Zanikne-li účast všech komandistů, mohou se zbylí komplementáři dohodnout na přeměně ve veřejnou obchodní společnost; zbude-li jen jeden, může převzít jmění společnosti
 - Nástupnickou spol. fúze, rozdělení nebo změny právní formy může být veřejná nebo komanditní společnost

10 – SPOLEČNOST S RUČENÝM OMEZENÍM

Společnost s ručeným omezením

- Společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky do zapsání vkladů
 - **Založení a vznik**
 - Zakládá-li společnost více osob, uzavírá se společenská smlouva, zakládá-li ji jedna osoba, nahrazuje smlouvu zakladatelská listina
 - Náležitosti smlouvy i listiny je firma, sídlo, určení společníků, předmět podnikání, výše základního kapitálu, určení správce vkladu, určení právních jednatelů společnosti, členů dozorčí rady
 - **Práva a povinnosti společníků**
 - Společník musí na společnosti mít obchodní podíl,
 - Práva – základní práva – právo účastnit se na řízení společnosti a kontroly její činnosti; právo požádat soud, aby vyslovil neplatnost usnesení valné hromady; právo podat žalobu jménem společnosti; právo nakládat s obchodním podílem; právo ukončit účast na společnosti; majetková práva – právo na podíl ze zisku, na vypořádací podíl, na podíl na likvidačním zůstatku, právo k účasti na zvýšení základního kapitálu
 - Povinnosti – povinnost splatit vklad, příplatková povinnost, ručební povinnost, zákaz konkurence
 - **Vznik a zánik účasti**
 - Vznik
 - *originárně* – nabytí členství při vzniku společnosti a při přistoupení do společnosti
 - *derivativně* – převod a přechod obchodního podílu
 - Zánik
 - *za trvání společnosti* – převod podílu, dohoda, smrt nebo zánik společníka, vyloučení, rozhodnutí soudu
 - *při zániku společnosti*
 - **Orgány**
 - Valná hromada – tvořena všemi společníky, provádí usnesení, je-li přítomna polovina všech hlasů
 - *Zvýšení a snížení základního kapitálu* – rozhoduje 2/3 všech hlasů; probíhá buď novými vklady nebo z vlastních zdrojů z pasiv společnosti
 - Jednatel – statutární orgán společnosti, nemusí to být společník; musí mu být aspoň 18 let, musí být právně způsobilý, bezúhonný, nesmí nastat překážka provozování živnosti ani překážka výkonu funkce
 - Dozorčí rada – fakultativní orgán; vytvořena, stanoví-li to společenská smlouva
 - **Zrušení a zánik**
 - Obecné případy
 - Situace, kdy se všechny vklady ocitnou v rukou jednoho společníka a vklady nejsou splaceny – nepřevede-li je na jinou osobu do tří měsíců nebo vklady nesplatí, soud společnost bez návrhu zruší s likvidací
 - Situace, kdy na společnost přejde obchodní podíl a ta s ním nenaloží podle zákona
 - **Přeměny**
 - Fúze – připuštěno sloučení s akciovou společností, nástupnická společnost může být akciová nebo s ručeným omezením
 - Převod jmění na společníka – jen v případě, že jeho podíl představuje nejméně 90%
 - Změna právní formy – možnost změny na veřejnou, komanditní, akciovou společnost i družstvo

11 – AKCIOVÁ SPOLEČNOST

Akciová společnost

- Společnost, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě; společnost za porušení svých závazků odpovídá celým svým majetkem; akcionář za její závazky neručí
 - **Založení a vznik**
 - Zakládá se zakladatelskou listinou (jediný zakladatel) nebo zakladatelskou smlouvou (alespoň dva zakladatelé); obě vyžadují notářský zápis
 - Postupné (sukcesivní) založení – tvorba základního kapitálu (min. 20 mil. Kč) veřejnou nabídkou akcií; kapitál převyšuje hodnotu zakladateli upsaných akcií; v praxi se kvůli riziku moc nepoužívá
 - Jednorázové (simultánní) založení – tvorba základního kapitálu (min. 2 mil. Kč) bez veřejné nabídky akcií; zakladatelé upisují akcie na celý základní kapitál
 - Po uzavření zakladatelského dokumentu musí dojít ke schválení prospektu cenného papíru Komisí pro cenné papíry
 - Ustavující valná hromada – schvaluje upisování akcií nad rámec základního kapitálu
 - Výsledkem založení jsou stanovy akciové společnosti
 - **Akcionáři**
 - Práva akcionářů – právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní, právo na podíl na zisku (dividenda)
 - Povinnosti akcionářů – povinnost splatit včas emisní kurz akcií nejpozději do roka od vzniku společnosti
 - **Orgány**
 - Valná hromada – kolektivní orgán, který tvoří všichni akcionáři; koná se neméně jednou za rok; je schopna usnášení, pokud jsou přítomni akcionáři mající akcie, jejichž hodnota přesahuje 30% základního kapitálu
 - Představenstvo – statutární orgán společnosti, který řídí její činnost a jedná jejím jménem navenek
 - Dozorčí rada – kontrolní orgán společnosti; má právo svolat valnou hromadu, je-li to žádoucí; počet jejích členů musí být dělitelný třemi
 - **Zrušení a zánik**
 - Platí obecná pravidla, speciálně se upravuje jmenování a odvolání likvidátora a způsob rozdělení likvidačního zůstatku

Cenné papíry

- **Korporační cenné papíry**
 - Papíry, do kterých jsou inkorporována práva a povinnosti akcionáře
 - Akcie – podílnický, účastnický, deklaratorní, investiční papír
 - *Kmenové akcie* – akcie, které inkorporují práva a povinnosti akcionáře, aniž by obsahovaly jakákoli zvláštní práva
 - *Prioritní akcie* – akcie, s nimiž jsou spojena přednostní práva týkající se dividendy nebo podílu na likvidačním zůstatku akciové společnosti
 - Akcie může společnost vydat, je-li základní kapitál společnosti zapsán v obchodním rejstříku a je-li plně splacen emisní kurs akcie, jinak může vydat další cenné papíry
 - Další cenné papíry
 - *Zatímní list* – nahrazuje všechny akcie jednoho druhu, jejichž emisní kurs akcionář dosud nesplatil; až to splní, předloží zatímní list k výměně za akcie
 - *Poukázky na akcie* – nahrazují akcie do doby, než je zvýšený kapitál zapsán do obchodního rejstříku
- **Další druhy cenných papírů**
 - Dluhopisy – je s nimi spojeno právo na výnos z dluhopisu a právo požadovat splacení dlužné částky určené v hodnotě dluhopisu; *vyměnitelné dluhopisy* lze navíc vyměnit za akcie; *prioritní dluhopisy* v sobě mají navíc právo na přednostní upisování akcií; *podřízené dluhopisy* jsou takové dluhopisy, jejichž pohledávky budou např. v případě likvidace uspokojeny až nakonec
 - Opční listy – jsou s nimi spojena některá práva jinak spojená s akcií – přednostní právo na upisování akcií a přednostní právo na získání vyměnitelných a prioritních dluhopisů
 - Kupony – může s nimi být pevně spojeno právo na výnos z akcie, zatímního listu, dluhopisu nebo podílového listu

12 – ORGÁNY OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Orgány obchodních společností obecně

- Osoby nebo skupiny osob, které plní úlohy společnosti ve vztahu k třetím osobám nebo uvnitř společnosti.
- Zákon umožňuje uzavřít smlouvu o výkonu funkce, již je možné odchýlně od obchodního zákoníku upravit vzájemná práva a povinnosti společnosti a osoby.
- Hlasování per rollam – umožňuje přijímat usnesení mimo zasedání orgánu společnosti, povoluje-li to společenská smlouva a jsou-li všichni členové pro

Obligatorní orgány

- Orgány, jejichž existenci vyžaduje zákon
- **Statutární orgán**
 - Právnícká osoba jím jedná
 - U osobních obchodních společností mají postavení statutárního orgánu všichni společníci
 - U kapitálových obchodních společností mohou být statutárním orgánem jak společníci, tak třetí osoby
- **Shromáždění všech společníků**
 - U kapitálových obchodních společností je označován jako valná hromada
 - Společníci se účastní na jeho činnosti
 - Nikdy nemá právo jednat jménem společnosti – to je na statutárním orgánu

Fakultativní orgány

- Orgány, které vznikají z vůle společníků, i když zákon jejich zřízení nevyžaduje
- **Dozorčí orgán**
 - Obligatorní jen u akciové společnosti
 - Sleduje a kontroluje statutárních orgánů, dohlíží na uskutečňování podnikatelské činnosti a kontroluje hospodaření společnosti

Zákaz konkurence

- Osoby podléhají zákazu konkurence, který zabraňuje v nepoctivém a spekulativním jednání na úkor společnosti
- V případě porušení je osoba povinna vydat prospěch ze zakázaného obchodu, převedla tomu odpovídající práva na společnost a nahradila škodu

13 – ZRUŠENÍ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ BEZ LIKVIDACE (PŘEMĚNA)

Může k ní dojít jen na základě dobrovolného rozhodnutí společníků, a to tehdy, pokud přechází obchodní jmění společnosti na jejího právního nástupce (přeměna společnosti). Je to možné i v případě, zrušuje-li se společnost, je-li její majetek příliš malý na úhradu nákladů konkurzu, který na ní byl uvalen.

Fúze

- Zanikající i nástupnické společnosti musí mít stejnou právní formu, nestanoví-li zákon jinak
- Sloučení
- Splynutí

Převod jmění na společníka

- Připouští se jen tehdy, jde-li o převod na tuzemského společníka
- Veřejná obchodní společnost – jen tehdy, jsou-li v ní dva společníci a na straně jednoho je důvod pro zrušení společnosti
- Komanditní společnost – jen tehdy, pokud zaniká účast komandistů a zůstává jediný komplementář
- Společnost s ručeným omezením – jen na společníka, jehož podíl představuje nejméně 90%
- Akciová společnost – jen na akcionáře, hodnota jehož akcií přesahuje 90%

Rozdělení

- Rozděluje-li se akciová společnost nebo společnost s ručeným omezením, je povinna nechat ocenit svoje jmění posudkem znalce
- Založením nových společností
- Sloučením
- Kombinací forem

Změna právní formy

- Nedochozí k přeměně celé společnosti, jen právních poměrů uvnitř a právního postavení společníků
- Osobní obchodní společnosti – rozhodují o ní všichni společníci
- Kapitálové obchodní společnosti – stačí souhlas valné hromady

14 – ZRUŠENÍ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ S LIKVIDACÍ

Základ likvidace

- **Rozhodnutí společníků**
 - Uplynutím doby, na kterou byla společnost založena
 - Dosažením účelu, pro který byla založena
 - Dnem uvedeným v rozhodnutí společníků nebo orgánu společnosti o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy rozhodnutí bylo přijato
- **Rozhodnutí soudu**
 - V uplynulých letech se nekonala valná hromada,
 - Pozbytí oprávnění k podnikatelské činnosti
 - Zaniknou předpoklady pro vznik společnosti, nebo vzniknou nepřekonatelné rozpory mezi společníky
 - Společnost porušuje povinnost vytvářet rezervní fond
 - Společnost porušuje povinnost vykonávat činnost, kterou podle předpisů mohou vykonávat pouze fyzické osoby
 - Společnost neplní povinnost prodat část podniku nebo se rozdělit uloženou rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Likvidace

- Likvidací obchodní společnosti se rozumí likvidace jejího obchodního jmění
- Cílem je uspokojení všech věřitelů a rozdělení likvidačního zůstatku mezi společníky
- **Likvidátor**
 - Likvidátora jmenuje statutární orgán nebo při zbytečných odkladech soud
 - Může jím být jen fyzická osoba, nestanoví-li zákoník nebo předpis jinak
- **Průběh likvidace**
 - Likvidátor sestaví likvidační účetní rozvahu a soupis jmění, oznámí vstup společnosti do likvidace všem věřitelům
 - Přednostně uspokojí mzdové nároky zaměstnanců společnosti
 - Likvidace nepředlužené společnosti – společnost má majetek, který stačí k úhradě všech závazků
 - Likvidátor sestaví návrh na rozdělení zůstatků mezi společníky
 - Likvidace končí rozdělením likvidačního zůstatku
 - Likvidace předlužené společnosti – společnost má majetek, který nestačí k úhradě všech závazků
 - *Likvidátor zpeněží majetek*
 - Likvidace končí použitím prostředků z výtěžku z prodeje majetku společnosti k uspokojení věřitelů
 - *Likvidátor nezpeněží majetek*
 - Nabídne zůstatek věřitelům k úhradě dluhů podle pořadí splatnosti jejich pohledávek
 - Likvidace končí převzetím majetku společnosti věřiteli společnosti k úhradě jejich pohledávek
 - Likvidátor je povinen do 30 dnů po skončení likvidace podat návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku
 - Zjistí-li se po skončení likvidace neznámý majetek, likvidace se obnoví

15 – OBCHODNÍ ZÁVAZKOVÉ VZTAHY

Závazkové právní vztahy

- Právní vztahy, v nichž osoba (věřitel) má právo na určité plnění (pohledávku) od jiné určité osoby (dlužníka) a právo tuto pohledávku v sobě splatnosti požadovat a dlužník má povinnost tento dluh věřiteli splnit, jeho právo uspokojit
- Závazky mohou vznikat ze smluv, z nedovoleného jednání nebo na základě jiných právních skutečností
- **Rysy**
 - Individuálně určený počet subjektů – minimálně dva subjekty, na jejich stranách může být i více osob
 - Relativní povaha závazkového vztahu – souhrn práv a povinností, jejichž základem je povinnost něco dát, konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět
 - Vzájemnost práv a povinností – právu jednoho subjektu odpovídá povinnost druhého
 - Majetkový charakter – plnění musí být schopno hospodářského ocenění
- **Druhy**
 - Podle počtu subjektů
 - *Jednoduché* – na straně věřitele i dlužníka vystupuje jedna osoba
 - *Společné* – na jedné či obou stranách vystupuje osob několik
 - *Dílčí (dluhy)* – každý ze spoluvěřitelů má právo požadovat od dlužníků pouze splnění svého podílu a každý ze spoludlužníků je povinen splnit věřiteli jen na něj připadající část dluhu
 - *Solidární* – každý ze spoluvěřitelů má právo požadovat plnění v celém rozsahu na kterémkoli ze spoludlužníků
 - *Nedílné* – předmět plnění je nedělitelný a vyžaduje nedílnou činnost spoluvěřitelů a spoludlužníků
 - Podle určení předmětu (dluhu) a podle způsobu plnění
 - *Individuální* (určení předmětu jej odlišuje od jiných předmětů, např. auto podle čísla motoru), *generické - druhové* (určení předmětu plnění jej odlišuje od plnění jiného druhu) a *alternativní* (dává osobě oprávnění určit předmět nebo způsob plnění z několika možných)
 - *Vzájemné* (strany si poskytují vzájemný prospěch) a *jednostranné* (jedna str. práva, druhá povinnosti)
 - Závazky s plněním *jednorázovým* (dluh splněn naráz, jinak jde o plnění částečné nebo ve splátkách), *opakovaným* (plnění v intervalech, např. nájemné) a *nepřetržitým* (např. pečování o uskladněné věci)
 - Závazky ve prospěch třetího – ze smluv vznikají i práva třetí osobě, která není smluvní stranou
 - Podle právních odvětví – občanskoprávní, obchodní, pracovněprávní, rodinně právní

Obchodní závazkové vztahy

- **Druhy**
 - Relativní – je pro ně určující povaha subjektů těchto vztahů
 - Vztahy mezi podnikateli týkající se podnikatelské činnosti
 - Vztahy mezi státem nebo samosprávnou jednotkou a podnikateli týkající se veřejných potřeb
 - Absolutní – je pro ně určující předmět těchto vztahů
 - Vztahy mezi zakladateli obchodních společností, mezi společníkem a společností a mezi společníky
 - Vztahy mezi zakladateli družstva, mezi členem družstva a družstvem a mezi členy družstva
 - Vztahy mezi obchodní společností nebo družstvem a jejím statutárním orgánem nebo jeho členem
 - Vztahy burzovních obchodů a smluv týkajících se cenných papírů
 - Vztahy ze smluv vyjmenovaných taxativně (smlouva o prodeji podniku, o úvěru, o kontrole...)
- Vztah stran se může na základě jejich dohody řídit obchodním zákoníkem, i když mu normálně podřízeny nejsou (jedna ze stran není podnikatelem), ale nesmí se tím zhoršit právní postavení jedné ze stran a i tak nemohou úplně vyloučit aplikaci občanského zákoníku
- Na vztah, ve kterém figuruje zahraniční subjekt, se bude aplikovat ustanovení obchodního zákoníku v případě, že se vztah řídí českým právem, ať již proto, že si jeho použití strany dohody, nebo proto, že je jako rozhodné určily kolizní normy

16 – VZNIK ZÁVAZKŮ (POSTUP PŘI UZAVÍRÁNÍ SMLUV)

Smlouva je nejčastější důvod vzniku obchodních závazkových vztahů. Jejím předmětem je určitý, vymezený převod věcí z jedné strany na druhou, provedení činností jednou stranou pro druhou, nebo poskytnutí jiného určitého plnění.

Návrh a přijetí smlouvy

- Je třeba, aby jedna ze stran učinila návrh na uzavření smlouvy a druhá tuto nabídku (objednávku) přijala
- **Náležitosti návrhu**
 - Musí být dodatečně určitý
 - Musí z něj vyplývat vůle navrhovatele být vázán v případě jeho přijetí
 - Musí být určen jedné nebo více určitým osobám
- **Akceptační lhůta**
 - Konkrétní délka lhůty pro přijetí návrhu
 - Nemusí být obsažena v návrhu, pak je jej třeba přijmout v době přiměřené
 - Kdy začíná běžet, záleží na **formě návrhu**
 - *Telegraficky* – lhůta běží od odeslání
 - *Dopisem* – běží od data uvedeného v dopise (není-li uvedeno, tak od data na obálce)
 - *Telefonicky, faxem, e-mailem* – běží od okamžiku, kdy návrh dojde druhé straně

Zrušení, odvolání a zánik návrhu smlouvy

- **Zrušení**
 - Je možné, dojde-li projev o zrušení osobě, které je určen, dříve než návrh na přijetí
- **Odvolání**
 - Je možné do doby, než adresát odešle přijetí návrhu
 - Není možné, je-li neodvolatelnost v návrhu vyjádřena nebo je-li v návrhu stanovena lhůta pro jeho přijetí
- **Zánik**
 - Uplynutím akceptační lhůty, je-li uvedena
 - Uplynutím tzv. přiměřené doby, není-li uvedena akceptační lhůta
 - Dojitím odmítnutí návrhu

Uzavření smlouvy

- Včasné přijetí – přijetí návrhu představuje dohodu o celém jeho rozsahu
- Opožděné přijetí – ke vzniku smlouvy se vyžaduje výslovný souhlas navrhovatele
- Přijetí s doplňky – přijetí návrhu s doplňky představuje odmítnutí návrhu a zároveň nový návrh smlouvy, vyžaduje se souhlas navrhovatele

Forma smlouvy

- **Písemná**
 - Nutná, stanoví-li to zákon (např. smlouva o budoucí smlouvě, o prodeji podniku, o koupi najaté věci)
 - Nutná, projeví-li alespoň jedna ze stran vůli, aby byla smlouva uzavřena písemně
- **Ústní**
 - Možná, není-li nutná písemná smlouva

17 – ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY UZAVÍRÁNÍ SMLUV (ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK)

Veřejný návrh na uzavření smlouvy

- Návrh na uzavření smlouvy, který nemá konkrétního adresáta
- Smlouva je uzavřena s první osobou, která navrhovatelí oznámí, že návrh přijímá; nelze vybírat mezi příjemci
- Pokud navrhovatel potvrdí příjemci uzavření smlouvy po lhůtě vyplývající z návrhu a obchodního zákoníku, musí uzavření smlouvy potvrdit příjemce

Obchodní veřejná soutěž

- Nástroj umožňující uzavření maximálně výhodné smlouvy
- Jde o vyhlášení soutěže o nejvhodnější návrh na uzavření smlouvy, který musí odpovídat určitým podmínkám
- Kritéria výběru nejvhodnějšího návrhu si stanoví sám vyhlášovatel
- Výherce soutěže vyrozumí vyhlášovatel o přijetí návrhu smlouvy, ostatní o tom, že jejich návrhy byly odmítnuty

Veřejné zakázky

- Zakázky zvláštních druhů, které zadává nebo na jejichž zadávání se podílí veřejný zadavatel
- **Zadavatelé**
 - Veřejní – Česká republika, uzamkní samosprávní celky, městské obvody, Česká televize, ČNB...
 - Právníké a fyzické osoby – zadávají-li zakázku alespoň z 50% financovanou veřejným zadavatelem
 - Speciální zakladatelé – podnikatelé působící v sektoru vodního hospodářství, energetiky, dopravy nebo telekomunikací, kteří jsou ovládáni veřejným zakladatelem, nebo je jejich podnikání podmíněno oprávněním uděleným ze zákona
- **Druhy**
 - Podle předmětu
 - *Veřejné zakázky na dodávky* – koupě zboží, nájem zboží, montáž zboží
 - *Veřejné zakázky na stavební práce* – nová stavba, změna stavby, udržovací práce na stavbě, odstranění stavby, montážní práce spojené se stavbou
 - *Veřejné zakázky na služby* – zakázky, které nejsou na dodávky ani na služby; předmětem je dodání zboží nebo provedení stavby, ale i poskytnutí služeb, jejichž cena převyšší cenu dodávky nebo stavby
 - Podle ceny předmětu
 - *Do dvou milionů korun* – z právního hlediska nejde o veřejné zakázky, ale způsob zadání je podobný
 - *Nad dva miliony korun* – podle limitů stanovených podle charakteru zakázky a zadavatele se dělí na nadlimitní a podlimitní
- **Průběh uzavírání smlouvy – zadávací řízení**
 - Typy řízení
 - *Podle volby zadavatele zakázky*
 - Otevřené řízení
 - Užší řízení – vhodné, předpokládá-li se velký počet zájemců o účast – jejich redukce
 - *Jednací řízení* – vyjednávání mezi zadavatelem a dodavatelem; nutné splnit zákonem stanov. podmínky
 - Jednací řízení s uveřejněním
 - Jednací řízení bez uveřejnění – zahájeno výzvou k jednání
 - Subjekty
 - *Dodavatel* – osoba, která poskytuje služby, dodává zboží, nebo provádí práce
 - *Zájemce* – dodavatel, který se účastní v užším řízení nebo v jednacím řízení
 - *Uchazeč* – dodavatel, který se účastní v otevřeném řízení
 - Průběh
 - *Zahájení* – oznámením řízení nebo výzvou k jednání (u jednacího bez uveřejněním)
 - *Nabídky* – nabídkou se rozumí návrh smlouvy, jeden uchazeč může podat pouze jednu nabídku
 - *Vyhodnocení* – posuzuje a hodnotí nabídky, uchazeči s tou nejlepší udělí zakázku
 - *Uzavření písemné smlouvy* – dojde k němu, neobdrží-li od uchazeče zadavatel do 15 dnů námitky
- **Dohled**
 - Provádí ho Úřad pro ochranu hospodářské soutěže na základě vlastního podnětu nebo návrhu stěžovatele
 - Návrh lze podat proti zadávacím podmínkám, obsahu oznámení zadávacího řízení nebo obsahu výzvy k podávání nabídek; vyloučení uchazeče z řízení; zadání veřejné zakázky; použití druhu zadávacího řízení

18 – ZMĚNY ZÁVAZKŮ

Změna obsahu

- Může k ní dojít na základě dohody stran
- Návrh na změnu musí být přijat včas a řádně

Změna v subjektech

• **Postoupení pohledávky**

- Dohoda mezi věřitelem (postupitelem) a třetí osobou (postupníkem), na jejímž základě přechází na třetí osobu spolu s postoupenou pohledávkou i její příslušenství a všechna práva s ní spojená
- Souhlas dlužníka při postoupení pohledávky není nutná
- Nelze postoupit pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele; jejíž obsah by se změnou věřitele změnil; která nemůže být postižena výkonem rozhodnutí; jejíž postoupení by bylo rozporu s dohodou mezi věřitelem a dlužníkem
- Forma dohody o postoupení musí být písemná

• **Převzetí dluhu**

- Dohoda dlužníka s třetí osobou, která přijímá jeho dluh a nastupuje v závazkovém vztah na jeho místo
- Souhlas věřitele s převzetím dluhu je nutný
- Forma dohody o převzetí dluhu musí být písemná, souhlas věřitele stačí ústní

• **Přistoupení k závazku**

- Dohoda věřitele s třetí osobou, na jejímž základě se třetí osoba zavazuje, že se stane dlužníkem vedle dlužníka původního; souhlas původního dlužníka není nutný; Forma dohody o přistoupení musí být písemná
- Dohoda dlužníka s třetí osobou je také možná, věřitel pak nemá přímé právo vůči jednotlivým dlužníkům zvlášť

• **Poukázky**

- Trojstranný právní vztah, na jehož základě opravňuje osoba, která poukázku vydala (poukazatel), poukazníka, aby přijal plnění od poukázaného (např. banky)
- Dokud poukázaný poukázku nepřijme, poukazníkovi vůči němu nevzniká přímý nárok a poukazatel má právo poukázku odvolat

19 – ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ VĚCNĚ PRÁVNÍMI ZAJIŠŤOVACÍMI PROSTŘEDKY

Zajišťovací prostředky jsou v širším smyslu prostředky, které posílí právní postavení věřitele v jeho vztahu vůči dlužníkovi a uplatňují se v případě, že dlužník nesplní svůj závazek včas a řádně. Mezi věcně právní zajišťovací prostředky patří zástavní právo k věcem, zatavení pohledávky, podzástavní právo, zástavní právo k obchodnímu podílu a zadržovací právo.

Zástavní právo

- Slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh z této pohledávky nebude včas a řádně splněn – věřitel se může uspokojit z výtažku z peněžní zástavy
- **Vznik zástavního práva**
 - Vzniká na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu, ze zákona nebo na základě písemné zástavní smlouvy
 - U nemovitých věcí vzniká zástavní právo vkladem do katastru nemovitostí, u movitých odevzdáním zástavnímu věřiteli
 - Zástavní smlouva – musí obsahovat specifikaci zástavy a specifikaci pohledávky, která je zástavním právem zajišťována; u věcí nemovitých, hromadných nebo u souboru věcí musí být sepsána ve formě notářského zápisu
- **Objekt zástavy**
 - Věc movitá, věc nemovitá, podnik, jiná hromadná věc, soubor věcí, pohledávka (peněžitá i nepeněžitá), obchodní podíl, cenný papír
- **Subjekty zástavy**
 - Zástavní věřitel – je oprávněn po převzetí zástavy držet ji a povinen řádně se o ni starat; nesmí ji zneužívat, ani si nechat její přírůstky, pokud se na tom se zástavcem nedohodne; odpovídá za škodu
 - Zástavní dlužník – je povinen zdržet se jakéhokoli jednání, kterým by docházelo ke zhoršení zástavy v neprospěch zástavního věřitele; je povinen doplnit zajištění věřiteli, pokud ho o to oprávněně požádá
- **Zánik zástavního práva**
 - Zánikem zajištěné pohledávky, zánikem zástavy, vzdáním se zástavního práva úkonem věřitele, uplynutím doby, na kterou byla zástavní právo zřízeno, složením ceny zástavy dlužníkem nebo zástavcem zástavnímu věřiteli, písemnou dohodou
- **Zvláštní zástavy**
 - Zástavní právo v obchodním podílu
 - Musí být zapsáno do obchodního rejstříku, na což může podat návrh zástavní věřitel i zástavce, k návrhu je potřeba přiložit smlouvu o zastavení a souhlas valné hromady, je-li potřebný souhlas k převodu obchodního podílu
 - Společník, jehož podíl byl zastaven, má práva spojená s účastí ve společnosti i nadále, jen plnění spojená se zastaveným podílem přechází na věřitele
 - Není-li zastavená pohledávka včas a řádně splněna, zástavní věřitel je oprávněn bez souhlasu hromady podíl na náklad dlužníka prodat v obchodní veřejné soutěži nebo dražbě
 - Zástavní právo k cenným papírům
 - Ke vzniku je třeba písemná zástavní smlouva a opatření zastavovaného cenného papíru zástavním rubopisem, zástavní věřitel takový cenný papír nesmí dále převádět
 - Zastavený papír může místo věřitele uschovat třetí osoba (opatrovatel)

Podzástavní právo

- Dojde k němu tehdy, je-li zastavená pohledávka již zajištěna zástavním právem k věci
- Není k němu potřeba souhlas vlastníka zastavené věci, ale musí se mu to oznámit

Zadržovací právo

- Zadržovací právo vůči cizí věci má ten, kdo je povinen tuto věc vydat, avšak zároveň ho má vůči tomu, komu má věc vydat, splatnou pohledávku
- Nemá ho ten, kdo má u sebe movitou věc neprávem, ani ten, kdo má naložit s věcí způsobem, který je neslučitelný s výkonem zadržovacího práva

20 – ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ OBLIGAČNÍMI ZAJIŠŤOVACÍMI PROSTŘEDKY

Obligační zajišťovací prostředky

- **Smluvní pokuta**
 - Samostatná majetková sankce sjednaná mezi smluvními stranami pro případ porušení smluvních povinností
 - Není-li dohoda jiná, strana, která povinnost porušila, je povinna zaplatit sankci i poté, co později povinnost splnila
 - Není-li dohoda jiná, věřitel může požadovat jen smluvní pokutu, nikoli náhradu škody
- **Ručení**
 - Vzniká písemným prohlášením třetí osoby vůči věřiteli, že ho uspokojí, jestliže dlužník vůči němu nesplní určitý závazek
 - Ručitel má právo požadovat sdělení o výši ručením zajištěné pohledávky; uplatnit všechny námitky, k jejichž uplatnění by byl oprávněn dlužník
 - Věřitel zásadně požaduje splacení dluhu na dlužníkovi, jen když tomu ten nevyhoví, obrátí se věřitel na ručitele
 - Když ručitel splní závazky dlužníka, přechází na něj vůči dlužníkovi práva věřitele
- **Dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů**
 - Věřiteli vzniká právo na výplatu srážek plátcem mzdy za podmínek sjednaných v písemné dohodě s dlužníkem od okamžiku, kdy věřitel tuto písemnou dohodu plátcí mzdy předložil
- **Zajišťovací převod práva**
 - Dlužník je zástavce jako u zástavního práva, ale zůstává vlastníkem své věci
 - Dostane-li se dlužník do prodlení se splněním závazku, může věřitel realizovat právo a z výtěžku realizace uspokojit svoji pohledávku vůči dlužníkovi
- **Zajišťovací postoupení pohledávky**
 - Charakteristickým rysem je časová omezenost postoupení vázaná na existenci hlavního dluhu dlužníka vůči věřiteli
 - Postupitelem může být i třetí osoba
 - Po zániku hlavního dluhu má věřitel povinnost převést pohledávku zpět na dlužníka (postupitele)
- **Bankovní záruka**
 - Ke vzniku je třeba, aby banka učinila ve formě záruční listiny písemné prohlášení o tom, že uspokojí věřitele v případě, že dlužník nesplní svůj závazek vůči věřiteli
 - Banka ručí za splnění zajištěného závazku do výše a za podmínek stanovených v záruční listině
 - Může být poskytnuta na dobu neurčitou, nebo její trvání může být v záruční listině omezeno
- **Uznání závazku**
 - Jednostranný právní úkon dlužníka vůči věřiteli, který je třeba provést písemnou formou
 - Uznat lze i promlčený závazek, když o skutečnosti promlčení dlužník ví
 - Uzná-li dlužník svůj závazek, dochází k přetržení běhu promlčecí doby a začne běžet nová čtyřletá lhůta, ale bez ohledu na cokoli skončí po uplynutí 10 let ode dne, kdy začala běžet poprvé
- **Jistota**
 - V případě, že zákon ukládá povinnost dát jistotu, je dlužník povinen přiměřeným způsobem svůj závazek vůči věřiteli zajistit
 - Pokud je jako jistota poskytována nějaká věc nebo právo, zajišťovací hodnota činí dvě třetiny odhadní ceny

21 – ZÁNÍK ZÁVAZKU SPLNĚNÍM

Zánik závazku splněním a jeho náležitosti

- Nejčastější způsob zániku závazku, musí zaniknout řádně a včas
- Závazek zanikne splněním za předpokladu, že dlužník poskytuje věřiteli to, co je předmětem závazku, dohodnutým nebo stanoveným způsobem a ve stanoveném místě
- **Řádně**
 - Není-li závazek splněn řádně, jde o vadné plnění, pak nedojde k zániku závazku, ale ke změně závazku a závazek zanikne až splněním povinností, které vyplývají z odpovědnosti za vady
 - Místo – jeho určení je nepodstatné, ale nutné; není-li stanoveno, je dlužník povinen plnit závazek ve svém místě podnikání nebo v bydlíšti
- **Včas**
 - Doba plnění není podstatná, ale nutná; není-li stanovena, k plnění je dlužník věřitelem vyzván (třeba hned po uzavření smlouvy)
 - Doba plnění může být stanovena ve prospěch:
 - Dlužníka – opravňuje dlužníka plnit dříve, než je určen termín plnění, a věřitel to nemůže odmítnout
 - Věřitele – opravňuje věřitele žádat dlužníka o splnění před daným termínem a dlužník nemá na výběr
 - Obou – závazek musí být splněn právě ve stanovené době plnění

Zánik speciálních závazků

- **Zánik vzájemných závazků**
 - Zákon stanovuje zásadu tzv. současného plnění závazků – plnění se může domáhat pouze ta strana, která svou povinnost již splnila nebo je tak schopna učinit zároveň s druhou stranou
 - Straně, která je povinna plnit dříve, než své povinnosti splní druhá strana, poskytuje zákon přiměřenou ochranu
 - Při neplnění druhé strany může první strana uplatnit právo odepřít plnění a právo odstoupit od smlouvy
- **Zánik alternativních závazků**
 - Závazky, které lze splnit několika způsoby, způsob by se měl dohodnout ve smlouvě
 - Není-li způsob dohodnut, možnost volby má dlužník

Zvláštní plnění

- **Částečné plnění**
 - Je možné, neodporuje-li povaze závazku
 - Je-li závazek splněn jen z části, zůstává co do zbytku nesplněn s důsledky, které se váží k prodlení s plněním
- **Plnění závazku pomocí jiné osoby, než je dlužník**
 - Dlužník může použít ke splnění závazku někoho jiného, ten má odpovědnost, jako by plnil osobně
 - V rámci pracovního poměru musí zaměstnanec plnit své povinnosti jen osobně
 - Onou třetí osobou nemusí být podnikatel, mezi dlužníkem a třetí osobou není je volitelný právní vztah
 - Některé smluvní typy tento druh plnění omezují nebo vylučují

22 – ZÁNÍK NESPLNĚNÉHO ZÁVAZKU NA ZÁKLADĚ PRÁVNÍHO ÚKONU

K zániku závazku může dojít i tehdy, nedojde-li k jeho splnění.

Odstoupení od smlouvy

- Jednostranný úkon dlužníka nebo věřitele, jehož účinnost není podmíněna souhlasem druhé strany
- K účinkům odstoupení od smlouvy patří zánik všech práv a povinností vyplývajících ze smlouvy; zůstává zachován nárok na náhradu škody, pokud vznikla škoda porušením smlouvy; lze uplatnit nárok na smluvní pokutu; poskytnutá plnění je třeba vrátit
- Vyplývá ze smlouvy – podmínky, za kterých lze odstoupit ze smlouvy, jsou stanovené ve smlouvě
- Vyplývá ze zákona
 - *Prodlení dlužníka nebo věřitele*
 - Podstatné porušení smlouvy – odstoupit lze hned; např. nezáměr jedné smluvní strany na plnění smlouvy nebo vědomost strany, která smlouvu porušila, o tom, že druhá nebude mít na plnění zájem
 - Nepodstatné porušení smlouvy – lze odstoupit za podmínky poskytnutí přiměřené lhůty k plnění
 - *Vadné plnění*
- **Odstupné**
 - Odlišné od odstoupení od smlouvy; zaplacení určité konkrétní částky za účelem zrušení smlouvy
 - K zániku závazku je třeba zaplatit sjednanou částku a oznámit druhé straně, že dochází k zrušení smlouvy

Dodatečná nemožnost plnění

- Povinnost dlužníka zanikne, stane-li se plnění, které původně při uzavírání smlouvy bylo možným, následně nemožným
- Musí být objektivní (nezávislá na osobě a vůli dlužníka), aby zanikl závazek; byla-li by subjektivní (za dlužníka plnění poskytne věřiteli jiná osoba), závazek zásadně nezaniká
- Může nastat i částečná nemožnost plnění, pokud se stane po uzavření smlouvy část dělitelného závazku nemožnou; zbytek závazku není dotčen
- Závazek z tohoto důvodu zaniká okamžikem, kdy dojde věřiteli oznámení o okolnostech, které k důvodu vedou

Započtení pohledávek

- Dochází k němu tehdy, mají-li věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, jejichž plnění je stejného druhu, a jestliže některý z účastníků učiní vůči druhému projev směřující k započtení
- Musí být splněny podmínky: započtení musí být přípustné (nelze započíst pohledávku na náhradu škody na zdraví), musí se jednat o pohledávku započitatelnou (nelze započíst pohledávku promlčenou), plnění ze vzájemných pohledávek musí být stejného druhu (např. peněžité pohledávky)
- Zákon stanovuje vzájemné započitatelnosti pouze splatných pohledávek, dohodou jdou započítat i nesplacené

Ostatní typy nesplněného závazku na základě právního úkonu

- **Zmaření účelu smlouvy**
 - Dojde-li po uzavření smlouvy ke zmaření jejího účelu (musí být ve smlouvě vyjádřen), může strana jím dotčená od smlouvy odstoupit
 - Nárok na náhradu škody, která vznikla odstoupením od smlouvy z tohoto důvodu, zůstává zachován
- **Výpověď**
 - Jednostranný právní úkon osoby, který vyjadřuje její vůli nastolit zánik závazku
 - Výpověď lze smlouvu, byla-li sjednána na dobu neurčitou a jejímž předmětem je závazek k nepřetržité nebo opakované činnosti anebo závazek strpět určitou činnost
- **Dohoda**
 - Praktické v případech, kdy žádná ze stran nemá zájem na splnění závazků ze smlouvy
 - Novace – dohoda mezi věřitelem a dlužníkem o tom, že současný závazek bude nahrazen novým
 - Narovnání – úprava jednoho nebo všech práv, která jsou mezi účastníky smlouvy sporná či pochybná
- **Vzdání se práva a prominutí dluhu**
 - V těchto případech na rozdíl od ostatních případů zaniká závazek jen jedné straně
 - Musí mít písemnou formu

23 – ZÁNÍK NESPLNĚNÉHO ZÁVAZKU NA ZÁKLADĚ PRÁVNÍ UDÁLOSTI

Uplynutí doby

- **Uplynutí doby**
 - K zániku všech práv a povinností dojde uplynutím posledního dne lhůty
- **Prekluze**
 - Zánik závazku neuplatněním práva

Splynutí

- Nestanoví-li zákon jinak, právo a povinnost zanikne, jestliže závazek a pohledávka splyne v jedné osobě, a to zejména při:
 - Sloučení nebo splynutí právnických osob
 - Prodeji podniku
 - Dědění

Smrt fyzického dlužníka nebo věřitele

- **Smrt dlužníka**
 - závazky nezanikají, ale přecházejí na dědice do výše hodnoty nabytého dědictví; zanikají jen závazky, které měly být plněny osobně dlužníkem
- **Smrt věřitele**
 - nezanikají pohledávky a v plném rozsahu přechází na dědice; zanikají práva, která byla vázána jen na jeho osobu a právo na bolestné a ztížení společenského uplatnění

Zánik právnické osoby

- **Zánik s likvidací**
 - zanikají všechna práva a závazky
- **Zánik bez likvidace**
 - všechna práva a závazky přecházejí na právního nástupce

24 – ODPOVĚDNOSTNÍ OBCHODNÍ VZTAHY, ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

Odpovědnostní obchodní vztahy

- Subjekty obchodních závazkových vztahů jsou povinny chovat se v souladu s obecnými právními normami a plnit povinnosti, k nimž se dobrovolně zavázaly ve smlouvách, které uzavřely
- Právní odpovědnost nastupuje tam, kde subjekt právního vztahu poruší právní povinnost, která pro něj z daného právního vztahu vyplývá
- **Dělení podle druhu porušeného práva**
 - Majetková – porušení práva se odrazí jako negativní důsledek v majetkové sféře subjektu
 - *Za prodlení*
 - *Za škodu*
 - *Za bezdůvodné obohacení*
 - *Za vady*
 - Nemajetková – důsledek se projeví v nemajetkové sféře
- **Dělení podle ohledu na zavinění**
 - Subjektivní odpovědnost – odpovědnost za zavinění
 - Objektivní odpovědnost – bez ohledu na zavinění
 - Odpovědnost za výsledek

Odpovědnost za škodu

- **Předpoklady vzniku**
 - Porušení právní povinnosti ze závazkového vztahu
 - Vznik škody
 - Příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou
- **Okolnosti vylučující odpovědnost**
 - Překážka, která nastala nezávisle na vůli povinné strany a brání jí ve splnění její povinnosti, jestliže nelze rozumně předpokládat, že by povinná strana tuto překážku že by povinná strana tuto překážku odvrátila nebo překonala a v době vzniku závazku předvídala
 - Překážky se nelze dovolávat, pokud vznikla v době, kdy byla povinná strana v prodlení nebo vznikla z vlastních hospodářských poměrů povinné strany
- **Zásady**
 - Na vzniku škody se nesmí podílet poškozená strana
 - Prevenční povinnost – povinnost předcházet škodám
 - Minimalizace škody v případě odstoupení ze smlouvy – poškozený nemá nárok na náhradu škody, která vznikla tím, že nevyužil včas možnost uzavřít místo původní smlouvy smlouvu náhradní
 - Předvídatelná škoda – škoda, která v době vzniku závazkového vzt. nebyla předvídatelná, se nenahrazuje
 - Nároku na náhradu škody se nelze předem vzdát
 - Zákaz moderačního práva soudu – soud nemůže náhradu škody snížit
- **Způsob náhrady škody**
 - Náhrada v penězích – preferována
 - Náhrada uvedením do předešlého stavu – možná v případě, pokud je to obvyklé a oprávněná strana o to požádá
- **Rozsah**
 - Skutečná škoda – majetková újma vyjádřena v penězích spočívající ve zmenšení majetku poškozeného
 - Ušlý zisk – spočívá v tom, že majetek poškozeného se nevětšil tak, jak by tomu bylo, kdyby ke škodě nedošlo

25 – ODPOVĚDNOST ZA PRODLENÍ A ZA VADY

Nastává, pokud dlužník nesplní závazek řádně a včas.

Odpovědnost za prodlení

• **Prodlení dlužníka**

- Pokud dlužník nesplní svůj závazek včas, dostává se do prodlení
- Závazek nezaniká, ale mění se
- Věřiteli při prodlení dlužníka přistupují kromě nároku věřitele na řádné plnění i další oprávnění – nárok na náhradu škody, právo požadovat úroky z prodlení a právo odstoupit od smlouvy
- Na dlužníka v prodlení přechází nebezpečí škody na věci (ztráta, zničení, poškození nebo znehodnocení), pokud jej nenesl již předtím
- Úroky z prodlení – příslušenství pohledávky, jejichž výše je definována ve smlouvě; pokud není, výši určuje občanské právo

• **Prodlení věřitele**

- Nastává v případě, pokud věřitel nepřevzme řádně nabídnuté plnění nebo pokud neposkytne spolupůsobení nutné k tomu, aby dlužník mohl svůj závazek splnit
- Dlužník nabývá práva požadovat, aby věřitel splnil svou povinnost, práva na náhradu škody a práva odstoupit od smlouvy, pokud to smlouva umožňuje

Odpovědnost za vady

- Vzniká v případě, kdy dlužník nesplnil svůj závazek řádně
- Věřiteli k právu trvat na řádném splnění přistupují práva z odpovědnosti za vady

26 – KUPNÍ SMLOUVA A SMLOUVA O DÍLO

Kupní smlouva

- Kupní smlouvou se prodávající zavazuje odevzdat kupujícímu zboží, to znamená movité věci, určené jednotlivě nebo alespoň co do množství a druhu, a umožnit mu, aby k němu nabyt vlastnického práva, a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu
- **Náležitosti kupní smlouvy**
 - Určení smluvních stran – prodávající a kupující
 - Určení prodávaneho zboží – jednotlivě nebo alespoň co do druhu a množství
 - Určení kupní ceny – nebo způsobu, jakým bude dodatečně určena
 - Závazek prodávajícího odevzdat kupujícímu předmět koupě
 - Závazek prodávajícího umožnit kupujícímu nabytí vlastnického práva ke zboží
 - Závazek kupujícího zaplatit cenu
- **Práva a povinnosti stran**
 - Prodávající – povinen odevzdat kupujícímu zboží řádně a včas a doklady vztahující se ke zboží (náložný list, celní deklarace, technická deklarace, kontrolní osvědčení), umožnit kupujícímu, aby nabyt ke zboží subjektivní vlastnické právo
 - Kupující – povinen zaplatit dohodnutou kupní cenu nebo cenu určenou v souladu se smlouvou a včas a řádně zboží převzít, pokud ve smlouvě nestojí, že jej může odmítnout
- **Odpovědnost stran za porušení**
 - Odpovědnost za prodlení – vzniká při nedodržení dodací lhůty na dodání zboží a s pozdním placením ceny
 - Odpovědnost za vady – prodávající nese odpovědnost za vady dodaného zboží
 - Odpovědnost za škodu – vztahuje se na ní obecná úprava odpovědnosti za škodu
- **Ujednání**
 - Zvláštní ujednání, která mohou strany zahrnout do kupní smlouvy
 - Práv. předkupní – má prodávající, který prodal věc s výhradou, že ji může koupit zpět, kdyby ji chtěl prodat
 - Právo zpětné koupě – právo prodávajícího požadovat na kupujícím vrácení věci, jestliže mu vrátí peníze
 - Koupě na zkoušku – vzniká uzavřením smlouvy s tím, že kupující zboží po uplynutí zkušební doby schválí
 - Cenová doložka – umožňuje dodatečnou úpravu ceny s ohledem na změny výrobních nákladů
 - Měnová doložka – změní-li se poměr kurzů cenou vztahovaných měn, změní se ve stejném poměru i cena
 - Zákaz dalšího vývozu – kupující se prodávajícímu zavazuje nevyvézt zboží ze stanovené oblasti
 - Ujednání o omezení prodeje – prodávající se zavazuje, že nebude prodávat určité zboží určitým zákazníkům
- **Smlouvy související s kupní smlouvou**
 - Smlouva o výhradním prodeji – dodavatel se zavazuje, že zboží uvedené ve smlouvě bude v určité oblasti dodávat pouze určitému odběrateli
 - Smlouvy o vázaných obchodech – řeší se jimi některé problémy spojené s realizací mezinárodních hospodářských styků, zejména v důsledku schodku v obchodní nebo platební bilanci mezi státy
 - Smlouvy závislé – dvě na sobě závislé smlouvy – plnění jedné je závislé na plnění druhé
 - Vícestranné výměnné obchody – obchody, při nichž uzavírá víc osob související smlouvy

Smlouva o dílo

- Smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení
- **Náležitosti smlouvy o dílo**
 - Určení stran – objednatel a zhotovitel
 - Určení předmětů smlouvy – dílo
 - Určení ceny – nebo způsobu jejího určení; cena může být stanovena podle toho, jaká cena se za srovnatelné dílo obvykle platí, na základě rozpočtu
 - Určení věcí, které má opatřit objednatel
 - Závazek zhotovitele provést dílo
 - Závazek objednatele za dílo zaplatit
- **Práva a povinnosti stran**
 - Zhotovitel – může dílo provést osobně nebo pověřit jinou osobu, musí převést na objednatele vlast. právo
 - Objednatel – v průběhu tvorby díla má právo kontroly, právo požadovat odstranění zjištěných závad a v případě nezhotovení včas od smlouvy odstoupit
- **Odpovědnost za porušení**
 - Zhotovitel odpovídá za řád. a včas. provedení, objednatel může chtít opravu díla na základě reklamace

27 – SMLOUVY PŘÍKAZNÍHO TYPU

Smlouva mandátní

- Mandátní smlouvou se zavazuje mandatář, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta, nebo uskutečněním jiné činnosti a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – mandatář a mandant
 - Určení předmětu smlouvy – obchodní záležitost, kterou mandatář bude zařizovat
 - Závazek mandatáře zaříditi obchodní záležitost
 - Závazek mandanta zaplatiti úplatu
- **Práva a povinnosti stran**
 - Mandatář – povinnost zaříditi obchodní záležitost včas a řádně, postupovat s odbornou péčí a

Smlouva komisionářská

- Smlouvou komisionářskou se zavazuje komisionář, že zařídí vlastním jménem pro komitenta na jeho účet určitou obchodní záležitost a komitent se zavazuje zaplatit mu úplatu
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – komisionář a komitent
 - Určení předmětu smlouvy – obchodní záležitost
 - Závazek komisionáře zaříditi záležitost vlastním jménem
 - Závazek komitenta zaplatiti úplatu
- **Práva a povinnosti stran**
 - Komisionář – povinnost zaříditi obchodní záležitost včas a řádně, chránit jemu známé zájmy komitenta a jednat s odbornou péčí, právo na sjednanou, příp. přiměřenou úplatu
 - Komitent – povinnost předat pokyny, příkazy a věci potřebné k zařizení záležitosti komisionáři

Smlouva o zprostředkování

- Smlouvou o zprostředkování se zprostředkovatel zavazuje, že bude vyvíjet činnost směřující k tomu, aby zájemce mohl uzavřít určitou smlouvu s třetí osobou, a zájemce se zavazuje zaplatit zprostředkovateli úplatu
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – zájemce, zprostředkovatel
 - Určení předmětu smlouvy – činnost zprostředkovatele a smlouvy, jejichž uzavření má být zprostředkováno
 - Závazek zprostředkovatele vyvíjet danou činnost
 - Závazek zájemce zaplatiti úplatu (provizi)
- **Práva a povinnosti stran**
 - Zprostředkovatel – povinnost vyvíjet sjednanou činnost řádně podle svých schopností a sdělovat okolnosti důležité pro rozhodování zájemce o uzavření smlouvy a uchovávat doklady nabyté při jeho činnosti
 - Zájemce – povinnost sdělovat zprostředkovateli skutečnosti, které mají význam pro uzavření smlouvy

Smlouva o obchodním zastoupení

- Smlouvou o obchodním zastoupení se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě pro zastoupeného vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhu smluv (obchody), nebo sjednávat a uzavírat obchody jménem zastoupeného a na jeho účet
- Může být výhradní (právě jeden zástupce odpovídá právě jednomu zastoupenému) a nevýhradní
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – obchodní zástupce, zastoupený
 - Určení předmětu smlouvy – činnost obchodního zástupce
 - Určení okruhu smluv, kterých se smlouva bude týkat – obchody
 - Závazek mandatáře zaříditi obchodní záležitost
 - Závazek mandanta zaplatiti úplatu
- **Práva a povinnosti stran**
 - Obchodní zástupce – povinnost uskutečňovat činnost poctivě, s odbornou péčí, v dobré víře, osobně a informovat zastoupeného, uchovávat doklady, které mu byly předány a právo na odškodnění
 - Zastoupený – povinnost poskytnout nezbytnou dokumentaci zástupci, zaplatit mu provizi

28 – SMLOUVY O DOPRAVĚ

Smlouva zasílatelská

– Smlouvou zasílatelskou se zavazuje zasílatel příkazci, že mu vlastním jménem na jeho účet obstará přepravu z určitého místa do jiného určitého místa, a příkazce se zavazuje zaplatit zasílateli úplatu

• **Náležitosti**

- Určení smluvních stran – zasílatel, příkazce
- Určení zásilky – věc, a to alespoň rámcově, co do druhu a množství
- Určení způsobu obstarání přepravy, Určení místa odeslání a místa určení zásilky
- Závazek zasílatele obstarat přepravu, Závazek zájemce zaplatit úplatu

• **Práva a povinnosti stran**

- Zasílatel – povinnost obstarat přepravu s vynaložením odborné péče, může ji i sám uskutečnit; je povinen plnit pokyny příkazce v souvislosti s přepravou; zástavní právo k zásilce, dokud ji nedoručí
- Zájemce – povinnost poskytnout správné a úplné údaje o zásilce a její povaze a zaplatit úplatu

Smlouva o přepravě věci

– Smlouvou o přepravě věci se dopravce zavazuje odesílateli, že přepraví věc z určitého místa do určitého jiného místa, a odesílatel se zavazuje zaplatit mu úplatu (přepravné)

• **Náležitosti**

- Určení smluvních stran – dopravce, odesílatel
- Určení předmětu smlouvy – zásilka tak, aby nemohlo dojít k záměně
- Určení místa určení a místa odeslání
- Závazek dopravce přepravit danou zásilku, Závazek odesílatele zaplatit úplatu

• **Práva a povinnosti stran**

- Doprovce – povinen převzít zásilku k přepravě, provést přepravu řádně a včas s odbornou péčí a vydat zásilku jen oprávněné osobě, zástavní právo k zásilce; odpovídá odesílateli za prodlení a za škodu
- Odesílatel – povinnost poskytnout údaje o obsahu a o povaze zásilky a zaplatit přepravné

Smlouva o nájmu dopravního prostředku

– Smlouvou o nájmu dopravního prostředku se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci dopravní prostředek k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje zaplatit úplatu (nájemné)

• **Náležitosti**

- Určení smluvních stran – pronajímatel, nájemce
- Určení dopravního prostředku
- Závazek pronajímatele přenechat dopravní prostředek nájemci
- Závazek nájemce zaplatit úplatu - nájemné

• **Práva a povinnosti stran**

- Pronajímatel – povinnost předat nájemci dopravní prostředek ve stavu způsobilém k provozu a doklady
- Nájemce – povinnost užívat dopravní prostředek ke sjednanému nebo obvyklému účelu; pečovat o něj tak, aby zůstal ve stavu, v jakém byl převzat; zaplatit; uplynutím nájmu vrátit prostředek

Smlouva o provozu dopravního prostředku

– Smlouvou o provozu dopravního prostředku se poskytovatel zavazuje přepravit náklad určený objednatelem provozu dopravního prostředku a k tomu účelu s dopravním prostředkem vykonat jednu nebo více určených cest, a objednatel se zavazuje zaplatit úplatu

• **Náležitosti**

- Určení smluvních stran – poskytovatel provozu (provozce) a objednatel
- Určení dopravního prostředku
- Určení cesty (trasy), kde má být náklad dopravním prostředkem přepravován
- Závazek provozce poskytnout sjednaný dopravní prostředek a vykonat s ním určené trasy
- Závazek objednatele zaplatit úplatu (provizi)

• **Práva a povinnosti stran**

- Provozce – povinnost zajistit dopravní prostředek způsobilý k cestám a použitelný pro náklad
- Objednatel – povinnost určit náklad a jeho povahu a zaplatit úplatu

29 – NÁJEMNÍ SMLOUVY

Nájemní smlouva

- Nájemní smlouvou pronajímatel přenechává za úplatu nájemci věc, aby ji dočasně po sjednanou dobu užíval nebo z ní bral i užítky
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – pronajímatel, nájemce
 - Určení předmětu nájmu
 - Závazek pronajímatele přenechat věc nájemci k užívání
 - Závazek nájemce platit nájemné
 - Doba nájmu
- **Práva a povinnosti stran**
 - Pronajímatel – povinnost přenechat nájemci věc ve stavu způsobilém k užívání, udržovat ji a případně na vlastní náklady opravit
 - Nájemce – povinnost oznamovat pronajímateli závady, pečovat o pronajatou věc, platit nájemné, po ukončení nájmu vrátit věc do původního stavu

Smlouva o nájmu nebytových prostor

- Smlouvou o nájmu nebytových prostor se pronajímatel zavazuje přenechat za úplatu nájemci nebytový prostor k užívání
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – pronajímatel, nájemce
 - Určení předmětu nájmu – nebytové prostory
 - Účel nájmu
 - Závazek pronajímatele přenechat dopravní prostředek nájemci
 - Závazek nájemce zaplatit úplatu
 - Doba nájmu – není-li sjednána, jde o dobu neurčitou
- **Práva a povinnosti stran**
 - Nelíší se od běžné nájemní smlouvy, zvláštní úprava se dotýká:
 - Určité doby nájmu – každá ze stran má v zákonem stanovených případech právo vypovědět smlouvu (např. užívá-li nájemce nebytový prostor v rozporu se smlouvou, nebo pokud nájemce ztratí způsobilost k provozování činnosti, ke které si prostor pronajal)
 - Neurčité doby nájmu – je možné písemné vypovězení bez udání důvodu každou stranou

Smlouva o nájmu podniku

- Smlouvou o nájmu podniku se pronajímatel zavazuje přenechat svůj podnik nájemci, aby jej samostatně provozoval a řídil na vlastní náklad a nebezpečí a aby z něj pobíral užítky, a nájemce se zavazuje zaplatit pronajímateli nájemné
- Nájem podniku vyžaduje udělení písemného souhlasu společníků nebo valné hromady společnosti nebo členské schůze družstva k návrhu smlouvy o nájmu podniku jako při fúzi sloučením
- **Náležitosti**
 - Určení smluvních stran – pronajímatel a nájemce
 - Náležitě vymezení podniku
 - Jednoznačný závazek pronajímatele přenechat svůj podnik nájemci
 - Závazek nájemce zaplatit nájemné
 - Určení výše nájmu nebo dostatečně určité stanovení způsobu jejího určení
- **Práva a povinnosti stran**
 - Pronajímatel – ručí za splnění závazků, ale ty přecházejí na nájemce
 - Nájemce – povinnost provozovat podnik s odbornou péčí a nesmí bez souhlasu měnit předmět podnikání; přechází na něj práva a závazky spojené s pronajatým podnikem; provozuje podnik pod vlastní firmou

30 – HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ, JEJÍ OCHRANA A NEKALÁ SOUTĚŽ

Hospodářská soutěž

- Souběžná snaha subjektů nabídky a poptávky na trhu ohledně určitého zboží nebo služeb, jejímž cílem je dosažení určitých hospodářských výhod před ostatními soutěžiteli (vyšší zisk, vyšší obrat, prosazení nových výrobků a služeb aj.) a jež vzájemně ovlivňuje jejich hospodářskou činnost
- **Podmínky**
 - Na příslušném trhu musí být více než jeden účastník, aby se nejednalo o monopol
 - Hospodářská činnost musí probíhat v demokratickém, svobodném a ekonomickém tržním prostředí
 - Účastníkům musí být účast a podmínky ostatních účastníků známi
 - Soutěž nesmí být vyloučena objektivními příčinami (krize, válka aj.)
- **Funkce**
 - Soutěž mezi dodavateli – vede k vyšší kvalitě nabízených produktů, ke snížení ceny a k opt. alokaci zdrojů
 - Soutěž mezi odběrateli – může vést ke zvyšování ceny a snížení kvality produktu
- **Druhy hospodářské soutěže**
 - Dělí se podle postavení účastníků soutěže v ekonomických procesech
 - Horizontální – účastníci jsou na stejné fázi ekonomického procesu (např. mezi výrobci podobného produktu), označujeme je jako konkurenty
 - Vertikální – mezi účastníky navzájem v různém ekonomickém postavení (např. mezi výzkumnou institucí a výrobcem, mezi výrobcem a distributorem aj.)
 - Konglomerátní – na rozdíl od prvních dvou druhů se účastníci na tomtéž trhu nesetkávají, ale ovlivňují se
 - *Výrobově* – např. cena a parametry auta mohou ovlivnit cenu a parametry jiného auta na jiném trhu
 - *Teritoriálně* – dovoz výrobku na jiné území může ovlivnit vznik potřeby jiných výrobků i jejich cenu aj.

Ochrana hospodářské soutěže (soutěžní právo)

- Soubor právních norem, které upravují společenské vztahy vznikající při hospodářské soutěži a ovlivňující ji
- Základní funkcí je zajišťovat podmínky pro fungování efektivní soutěže; ne o ochranu slabších účastníků apod.
- **Systém soutěžního práva**
 - Kartelové právo – zaměřeno na „makrosféru“ ekonomiky; patří do veřejného práva; zahrnuje tři typy narušení soutěže – dohody narušující soutěž, zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů
 - Právo proti nekalé soutěži – zaměřeno na „mikrosféru“ ekonomiky, patří do soukromého práva
 - Princip teritoriality – použije se právo státu, kde probíhá narušená hospodářská soutěž (zásada účinku)
- **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže**
 - Ústřední orgán státní správy se sídlem v Brnu; v čele je předseda jmenovaný prezidentem na 6 let
 - Řízení je zahájeno na návrh jeho účastníka, třetí osoby nebo samotného Úřadu

Nekalá soutěž

- Jednání v hospodářské soutěži v rozporu s dobrými mravy soutěže a může přivodit újmu jiným soutěžitelům
- **Generální klauzule**
 - Zavádí pojem „dobré mravy soutěže“, protože řada jinak zákonných jednání soutěž porušuje
 - Soutěžitelé musí mít právní subjektivitu; jejich újmou je škoda, ušlý zisk, nebo újma nehmotná, na pověsti
- **Pojmenované skutkové podstaty**
 - Demonstrativní výčet nejčastějších případů porušení práva
 - Klamavá reklama – šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, které mohou vyvolat klamnou představu
 - Klamavé označení zboží a služeb – může vyvolat mylnou domněnku o místě původu zboží, o jeho jakosti
 - Vyvolání nebezpečí záměny – spočívá v napodobení označení či výrobku nebo postupu soutěžitele
 - Parazitování na pověsti – využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele
 - Podplácení – podplácějícím je soutěžitel, podpláceným nikoli jiný soutěžitel, ale např. člen jeho stat. orgánu
 - Zlehčování – šíření nepravdivých údajů o poměrech či výrobcích soutěžitele, které mu způsobují újmu
 - Srovnávací reklama – přímo či nepřímo identifikuje jiného soutěžitele či jeho zboží, nyní v mezích povoleno
 - Obchodní tajemství – skutečnosti s určitou hodnotou, které nejsou běžně dostupné
 - Ohrožování zdraví nebo životního prostředí – např. prodej mírně zabezpečených výrobků s cílem ušetřit
- **Nepojmenované skutkové podstaty**
 - Řada dalších podstat, o kterých se rozhoduje pomocí generální klauzule

31 – KARTELOVÉ PRÁVO

Kartelové právo obecně

- Soubor právních norem, které upravují vztahy vznikající při narušení hospodářské soutěže dohodami soutěžitelů, zneužitím jejich dominance nebo jejich spojením
- **Soutěžitelé**
 - Soutěžitelé jsou účastníci hospodářské soutěže, i když nejsou podnikateli
 - Soutěží jsou i ti, kteří se soutěže neúčastní, ale mohou jí ovlivnit
 - Dělení z hlediska právní subjektivity:
 - Osoby nebo jejich sdružení, která mají právní subjektivitu
 - Sdružení soutěžitelů bez právní subjektivity (určeno zákonem) a sdružení, jejichž členy jsou jiná sdružení soutěžitelů a také seskupení bez právní subjektivity
- **Relevantní trh**
 - Konkrétní trh, v jehož rámci soutěž probíhá, je vymezen ze tří hledisek
 - Hledisko věcné (výrobové) – zboží je shodné nebo porovnatelné z hlediska charakteristiky, ceny a užití
 - Hledisko teritoriální – území, kde jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a odlišitelné od sousedů
 - Časové vymezení – účastníci se setkávají v určitém stejném období; pokud určitý soutěžitel na daném trhu zatím nevystupuje, ale počítá se s ním jako s alternativou, jde o tzv. potenciální soutěž
- **Omezení působení kartelového práva**
 - Veřejné podniky jsou soutěžitelé, kteří poskytují služby obecného hospodářského významu, a Úřad proti nim může uplatnit postih, pokud přesáhnou působnost danou zákonem a zasáhnou do soutěže

Typy možného narušení kartelového práva

- **Dohody narušující hospodářskou soutěž**
 - Dohody, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže
 - Možné formy – dohoda soutěžitelů, rozhodnutí sdružení soutěžitelů, jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě
 - Zvláštní skutkové podstaty dohod (typy narušení soutěže) – cenová ujednání (všichni se dohodnou na aplikaci stejných cen), jiné obchodní podm. (stejná – zkrácená záruka), dohoda o rozdělení trhu či zdrojů, omezení nebo kontrola výroby či výzkumu nebo investic, vázané obchody, diskriminace a bojkot soutěžitele
 - Úřad vydává pro dohody malého významu, společný podíl jejichž účastníků nepřesahuje určitou hranici zákonné (10 – 15 %) a obecné výjimky (30 – 35 %) ze zákazu dohod
- **Dominantní postavení v hospodářské soutěži**
 - Vzniká tehdy, když soutěžitel má tržní sílu, která umožňuje ve značné míře chovat se nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích; může být individuální, či kollektivní (je-li nabyto společně několika silnými soutěžiteli nikoliv v nepřátelském vztahu)
 - Tržní síla – hlavním kritériem je tržní podíl, obecně je dominantní soutěžitel s 40% tržním podílem, ale dominanci mohou vyvrátit další kritéria – hospodářská síla, finanční síla, právní překážky vstupu na trh, stupeň vertikální inteligence, struktura trhu a podíl nejbližšího soutěžitele
 - Zneužití – zákaz zneužití dominance na újmu jiných soutěžitelů; jde o zákaz vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách (nepřiměřené – predátorské ceny), vynucování vázaných obchodů na obchodních partnerech, diskriminace partnerů na trhu, spekulace s omezováním výroby či prodeje
- **Spojování soutěžitelů**
 - Dochází k němu tehdy, je-li koncentrace na trhu změněna spojením jednoho soutěžitele s jiným
 - Formy spojování soutěžitelů
 - *Přeměny nebo více samostatně působících soutěžitelů* – fúze a rozdělení sloučením
 - *Nabytí podniku jiného soutěžitele* – smlouvou, držbou nebo jiným způsobem
 - *Nabytí kontroly nad podnikem jiného soutěžitele* – nedojde k převodu majetku – neúplná koncentrace
 - Formy nabytí kontroly
 - Podle subjektu – podnikatelem a osobou, která není podnikatelem
 - Podle způsobu nabytí – majetková kontrola (holding) a právní kontrola (smlouvou)
 - Formy kontroly
 - Podle vztahu kontrolujícího a soutěžitele – přímá (bezprostřední) a nepřímá (skrz prostředníka)
 - Podle počtu kontrolujících – individ. (jeden kontroluje jiné) a spol. (jeden kontrolován jinými)
 - Zákonné výjimky – kvalifikovaná účast banky v právnické osobě po dobu záchranné operace právnické osobě (max. 1 rok); nabytí cenných papírů soutěžitele za účelem obchodování s nimi (max. 1 rok), přechod kompetence statutárního orgánu soutěžitelů na likvidátora
 - Kritéria spojení podléhajících povolení Úřadu – vztažena k překročení hranice čistého obrátu (1,5 mld. Kč)

32 – ROZHODOVÁNÍ SPORŮ MEZI PODNIKATELI PŘED SOUDY

Soudní řízení a jeho druhy

- Ochranu práv a právem chráněných zájmů poskytují tzv. obecné soudy
- Soudní řízení má dvě fáze – řízení nalézací a řízení vykonávací
- Řízení sporné – řízení je možno zahájit pouze na návrh (žalobu), účastníci jsou označováni jako žalobce a žalovaný, mají opačný zájem na výsledku sporu, platí zásada dispoziční, projednací a formální pravdy
- Řízení nesporné – zahájeno i bez návrhu (na základě rozhodnutí soudu), účastníky jsou navrhovatel a ti, o kterých bude jednáno, nejsou v postavení vzáj. odpůrců, platí zásada oficiality, vyhledávací a materiální pravdy
- Řízení zajišťovací – zvláštní druh, soud předběžně poskytuje ochranu porušeným nebo ohroženým právům

Zásady sporného řízení

- Zásada rovnosti účastníků – účastníci mají stejná práva, aniž by některá strana byla zvýhodněná
- Zásada dispoziční – iniciativa je dána do rukou účastníků
- Zásada projednací – povinnost účastníků poskytnout potřebné údaje o skut. stavu a důkazy pro svou podporu
- Zásada volného hodnocení důkazů – soud hodnotí důkazy podle přesvědčení, jednotlivě a ve vzáj. souvislosti
- Zásada veřejnosti, ústnosti a přímosti – řízení je veřejné, přímé a soud rozhoduje na základě ústních podání
- Zásada jednotnosti řízení – řízení tvoří od zahájení až po rozhodnutí jeden celek a postup úkonů není závazný
- Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení – věc musí být co nejrychleji projednána a rozhodnuta
- Zásada formální pravdy – soud rozhoduje jen podle tvrzení, skutečností a důkazů, které vyšly v řízení najevo

Subjekty řízení

- Soudy
 - *Pravomoc soudu* – soudy projednávají a rozhodují obchodní spory, pokud to nedělají jiné orgány
 - *Příslušnost soudu* – věcná (většinou krajské soudy), místní (obecný soud v bydlišti žalovaného)
 - *Obsazení soudů* – v prvním stupni rozhoduje samosoudce, na vyšších stupních senát
- Účastníci řízení – žalobce a žalovaný, oba musí mít způsobilost být účastníkem řízení a procesní způsobilost

Průběh řízení

- Podmínky řízení – pravomoc a příslušnost soudu jednat a rozhodovat o věci, způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost účastníka, aktivní a pasivní věcná legitimace, podnět k zahájení řízení, splnění poplatkové povinnosti, překážka věci rozsouzené, věci zahájené, rozhodování nepodjatým správně obsazeným soudem
- Řízení v prvním stupni
 - *Zahájení* – probíhá dnem, kdy soudu došel návrh na zahájení (žaloba – na plnění, určovací, právotvorná)
 - *Dokazování* – účastníci jsou povinni nabídnout soudu důkazy, soud rozhoduje, které z důkazů provede
- Rozhodnutí soudu – probíhá rozsudkem, usnesením (v řízení o dědictví, opatrovnickém, ve věcech obchodního rejstříku), platebním rozkazem (vydán ve zkráceném řízení, využívá se i směnečný a šekový platební rozkaz)
 - *Druhy rozsudků* – podle účinků (konstitutivní – zakládá, ruší, mění vztah; deklaratorní – deklaruje právo), podle vztahu rozsudku k žalobě (rozsudky na plnění, určovací, o osobním vztahu), podle vztahu k předmětu řízení (částečný – o části předmětu; mezitímní – o základu věci), rozsudek pro uznání (dojde-li k uznání nároku žalovaným), pro zmeškání (na základě tvrzení žalobce a daných podmínek)
 - *Fáze rozhodování* – vynesení, vyhlášení, písemné vyhotovení, doručení rozsudku
- Opravné řízení
 - *Řádné opravné prostředky – odvolání* – lze jím napadnout rozsudek i usnesení, má náležitosti (směr, rozsah, důvod, návrh), účinky (suspensivní – odvolává se právní moc rozhodnutí; devolutivní – rozhodnutí se přesouvá na instancně vyšší soud); následky (odmítnutí odvolání, potvrzení, změna, zrušení rozhodnutí)
 - *Mimořádné opravné prostředky* – dovolání (přezkoumání odvolání), žaloba na obnovu řízení (zjednání nápravy ve skutkovém stavu věci, který nemohl být původně zjištěn), žaloba pro zmatečnost (při porušení základních principů v řízení)
- Exekuční řízení – dochází k němu, nebyla-li povinnost stanovená rozhodnutím splněna dobrovolně
 - *Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky* – srážky ze mzdy, příkázání pohledávky, prodej movitých věcí, prodej nemovitosti, podniku, zástava)
 - *Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost* – vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů

33 – ROZHODOVÁNÍ SPORŮ MEZI PODNIKATELI V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

Rozhodčí řízení a jeho předpoklady

- Účastníci právního vztahu se mohou dohodnout, že v případě sporu se neobrátní na soud, ale vyřeší jej prostřednictvím rozhodce, což je mnohem rychlejší
- Mohou v něm být projednávány pouze majetkové nároky s výjimkou nároků vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí, s prováděním konkurzu nebo vyrovnání a případu, kdy není možné o předmětu sporu uzavřít smír (podle OSR)
- **Předpoklady**
 - Základním předpokladem je existence smlouvy, která takové řízení umožňuje
 - Smlouva musí být v písemné formě, může mít podobu:
 - Rozhodčí doložky – uzavírá se před vznikem sporu
 - Smlouvy o rozhodci – uzavírá se v době, kdy spor vznikl
- **Rozhodci**
 - Rozhodce – fyzická osoba způsobilá k právním úkonům, jinak nejsou žádné požadavky; má povinnost mlčenlivosti; jejich počet je tříčlenný nebo jej určuje rozhodčí smlouva (musí být lichý)
 - Stálý rozhodčí soud – nejde o státní orgán, u nás působí např. Rozhodčí soud Hospodářské a Agrární komory ČR a Burzovní rozhodčí soud

Průběh rozhodčího řízení

- **Zahájení řízení**
 - Řízení se zahajuje podáním žaloby u kteréhokoli rozhodce nebo stálého rozhodčího soudu
 - Řízení se koná v místě dohodnutém stranami, nebo určeném rozhodci
 - Řízení je zpravidla ústní a vždy neveřejné
 - Platí podobné zásady jako u rozhodnutí soudem a zásada spravedlnosti, pokud s tím strany souhlasí
- **Rozhodnutí v rozhodčím řízení**
 - Nález – u rozhodnutí ve věci samé, tedy žalobním nároku, jeho vydáním je rozhodčí řízení ukončeno
 - Usnesení – vynášeno v případě, odmítá-li rozhodčí orgán zabývat se věcí pro neplatnost nebo neexistenci rozhodčí smlouvy, při zastavení řízení z jiného důvodu, při opravě chyb v rozhodčím nálezu apod.
 - Pro rozhodnutí rozhodčím řízením se nedá odvolat (řízení je jednoinstanční), strany ale mohou v rozhodčí smlouvě dohodnout přezkoumání rozhodnutí dalším rozhodčím orgánem
 - Zrušení rozhodčího nálezu soudem – lze v případech, kdy bylo rozhodčí řízení postiženo závažnou procesní vadou
- **Výkon rozhodčího nálezu**
 - Není-li povinnost uložená nálezem splněna dobrovolně, může oprávněná strana podat návrh na soudní výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu